Ãàçåòà âûõîäç³öü ç ñàêàâ³êà 1990 ãîäà
¹ 43 (1350) 25 ÊÀÑÒÐÛ×Í²ÊÀ 2017 ã.

Ïàä ðàñöÿæêàé "Âûäàòíàìó ñûíó Áåëàðóñ³..." ó Øâåéöàðû³ àäêðûë³ ïîìí³ê Êàñöþøêó

21 êàñòðû÷í³êà ¢ Øâåéöàðû³ ¢ ãîðàäçå Çàëàòóðí àäêðûë³ ïîìí³ê Òàäýâóøó Êàñöþøêó. Ìÿñöîâûÿ áåëàðóñû ïðûéøë³ íà àäêðûööå ç áåë-÷û-ðâîíà-áåëûì ñöÿãàì ³ ðàñöÿæêàé "Âûäàòíàìó ñûíó Áåëàðóñ³ àä ¢äÿ÷íûõ ñóàé÷ûí³êà¢".

²í³öûÿòûâà ¢øàíàâàííÿ ãåðîÿ Áåëàðóñ³, Ïîëüø÷û ³ ÇØÀ íàëåæûöü øâåéöàðñê³ì áåëàðóñàì. Àäíàê íàïÿðÿäàí³ àäêðûööÿ àäáû¢ñÿ êàíôë³êò. Ïîëüñêàÿ àìáàñàäà âûñòóï³ëà ñóïðàöü íàäï³ñó íà øûëüäçå: "Âûá³òíàìó ñûíó Áåëàðóñ³ àä óäçÿ÷íûõ ñóàé÷ûí³êà¢". Ó âûí³êó ãýòû òýêñò òàê ³ íå ç'ÿâ³¢ñÿ íà øûëüäçå, àäíàê áåëàðóñû ïðûéøë³ íà àäêðûööå ïîìí³êà ç ðàñüöÿæêàé "Âûäàòíàìó ñûíó Áåëàðóñ³ àä óäçÿ÷íûõ ñóàé÷ûí³êà¢" íà áåëàðóñêàé ³ íÿìåöêàé ìîâàõ.

Ïîìí³ê àñâÿö³¢ àéöåö Ñÿðãåé Ñòàñåâ³÷ ç Ëîíäàíà. Íà àäêðûöö³ ïîìí³êà ïðûñóòí³÷àë³ äûïëàìàòû Áåëàðóñ³, Ïîëüø÷û ³ Ë³òâû, äûðýêòàðà ñÿäç³áû-ìóçåÿ Êàñöþøê³ ¢ Êîñàâå (²âàöýâ³öê³ ðà¸í) Íàòàëëÿ Ñóøêî.

Äçì³òðû Ãóðíåâ³÷.
Ôîòà Àëÿêñàíäðà Ñàïåãà³.

100 ãàäî¢ Ýëüæáåöå Ðàäç³â³ë

Ýëüæáåòà ÐÀÄÇ²Â²Ë (Ýëüæáåòà Ìàðûÿ êíÿç¸¢íà Ðàäç³â³ë íà Íÿñâ³æû ãåðáà "Òðóáû", ïàñëÿ çàìóæàñòâà Ý. Òàìàøý¢ñêàÿ; 21 êàñòðû÷í³êà 1917, Ëîíäàí, Âÿë³êàáðûòàí³ÿ) - êíÿç¸¢íà, äà÷êà ïåðàäàïîøíÿãà àðäûíàòà Íÿñâ³æà Àëüáðýõòà Ðàäç³â³ëà ³ àíãë³÷àíê³ Äîðàö³ Ïàðêåð Äç³êàí (Dorothy Parker Deacon).

Øëþá Àëüáðýõòà Ðàäç³â³ëà ç ìàö³ Ýëüæáåòû áû¢ íÿäî¢ã³ì, Ýëüæáåòà æûëà ç ìàö³ ¢ Ïàðûæû ³ Ðûìå ³ òîëüê³ ÷àñ àä ÷àñó àäâåäâàëà áàöüêó ¢ Íÿñâ³æû, àïîøí³ ðàç - ó 1935 ãîäçå. Íà ãýòû ìîìàíò æûâå ¢ Âàðøàâå.

Ýëüæáåòà Ðàäç³â³ë óïåðøûíþ íàâåäàëà íåçàëåæíóþ Áåëàðóñü ó 1993 ãîäçå íàìàãàíüíÿì³ ïðàôåñàðà Àäàìà Ìàëüäç³ñà.

Ó òðàâ³í³ 2009 ãîäà àäáû¢ñÿ íåàô³öûéíû â³ç³ò êíÿç¸íû ¢ Áåëàðóñü ðàçàì ç ³íøûì³ ïðàäñòà¢í³êàì³ ðîäó Ðàäç³â³ëà¢, ïàä÷àñ ÿêîãà Ðàäç³â³ëû íàâåäàë³ Íàöûÿíàëüíû ã³ñòàðû÷íû àðõ³¢ Áåëàðóñ³, Íàöûÿíàëüíóþ á³áë³ÿòýêó Áåëàðóñ³, Íàöûÿíàëüíû ìàñòàöê³ ìóçåé Áåëàðóñ³ ¢ Ìåíñêó, à òàêñàìà ãàðàäû Ì³ð ³ Íÿñâ³æ, â¸ñê³ Ïàëàíå÷êó ³ ²øêàëüäçü.

Ó ë³ïåí³ 2009 Ýëüæáåòà Ðàäç³â³ë ó ñóïðàâàäæýíí³ íåêàëüê³õ ïðàäñòà¢í³êî¢ ðîäó çíî¢ íàâåäàëà Íÿñâ³æ.

- Âåäàåöå, ÿ çàðàç ãàâàðó ñàìà ç ñàáîé. Íà æàëü, ÿ íå ìàãó ãàâàðûöü ïà-áåëàðóñê³, àëå ðàçóìåþ ðý÷… Ãýòà âÿë³êàÿ ãàíüáà, øòî âû ¢ Áåëàðóñ³ íå ãàâîðûöå ïà-áåëàðóñêó… ß àäìûñëîâà ïðûñëóõî¢âàþñÿ ¢æî êîëüê³ äç¸í… Âåäàåöå, êàë³ á íàñ íå ïàãíàë³ àäñþëü ó 1939-ì, ÿ ñ¸íüíÿ ðàçìà¢ëÿëà á ïà-áåëàðóñêó. Áî ìîé áàöüêà ç Íÿñâ³æöàì³ ðàçìà¢ëÿ¢ âûêëþ÷íà ïà-áåëàðóñêó, - çàÿâ³ëà Ýëüæáåòà Ðàäç³â³ë ïàä÷àñ â³ç³òó ¢ Íÿñâ³æ ó ë³ïåí³ 2009 ã.

"Ïàí³ Ýëüæáåòà ïàðàíåéøàìó ¢ äîáðûì íàñòðî³, ìàå ñâåòëû ðîçóì ³ ôåíàìåíàëüíóþ ïàìÿöü, øòî äàòû÷ûöü äåòàëÿ¢ íÿñâ³æñêàé ìàëåíñòâà³", - ïàâåäàìë³¢ æóðíàë³ñò Ãëåá Ëàáàäçåíêà, ÿê³ â³íøàâà¢ êíÿã³íþ ñà 100-ãîääçåì ïà òýëåôîíå (nn.by).

Â³ê³ïåäûÿ.

80 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ ß¢ãåíà Êóë³êà

ß¢ãåí ÊÓË²Ê (31 êàñòðû÷í³êà 1937 - 12 ñòóäçåíÿ 2002) - áåëàðóñê³ ìàñòàê ïàñëÿâàåííàãà ïåðûÿäó, à¢òàð ýòàëîíó ãåðáà "Ïàãîíÿ" ¢ ÿêàñö³ äçÿðæà¢íàãà ãåðáà Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü ó 1991-1995 ãã.

Íàðàäç³¢ñÿ ¢ Ìåíñêó. Ïàñëÿ âàéíû ñêîí÷û¢ Ìåíñêàå ìàñòàöêàå âó÷ûë³ø÷à, à ïàñëÿ Áåëàðóñê³ òýàòðàëüíà-ìàñòàöê³ ³íñòûòóò. Àä 1963 ¸í áðà¢ óäçåë ó ìàñòàöê³õ âûñòàâàõ. Ìàéñòýðíÿ Êóë³êà, øòî çíàõî-äç³ëàñÿ ¢ Ìåíñêó íàñóïðàöü áóäûíêà ÊÄÁ, ñòàëà ¢ 1960-ûÿ ãàäû íàöûÿíàëüíûì àñÿðîäêàì ñòàë³öû ³ àòðûìàëà íàçâó "Íà ïàäâàøêó".

Ó ñòàíêîâûõ òâîðàõ ðàñïðàöî¢âà¢ òýìû ã³ñòîðû³ ³ êóëüòóðíàé ñïàä÷ûíû áåëàðóñêàãà íàðîäà: ñåðû³ "Ïîìí³ê³ äîéë³äñòâà Ãàðàäçåíø÷ûíû" (1974 ã.), "Ñëàâóòûÿ äçåÿ÷û ã³ñòîðû³ ³ êóëüòóðû Áåëàðóñ³" (ç 1993 ã.), ìàëþíêà¢ ðýêàíñòðóêöûé "Çàìê³ Áåëàðóñ³", ë³ñòû "Ê³ðìàø íà Áåëàðóñ³ ¢ XVIII ñò." (óñå 1977 ã.), "Õðûñòîñ ïðûçÿìë³¢ñÿ ¢ Ãàðîäí³" ïàâîäëå ðàìàíà Ó. Êàðàòêåâ³÷à (1978 ã.), "Íà êóööþ" ïàâîäëå ïàýìû ß. Êóïàëû (1982 ã.), "Ïàìÿö³ Àëåñÿ Ê³ø" (1983 ã.), "Ïà¢ñòàííå 1863 ã. íà Áåëàðóñ³" (1988 ã.), òðûïö³õ "Óñÿñëà¢ ×àðàäçåé, Åôðàñ³ííÿ Ïîëàöêàÿ, Ëàçàð Áîãøà" (1996 ã.).

Ó 1970-80-ûÿ ãàäû çàéìà¢ñÿ êí³æíàé ãðàô³êàé, àôîðì³¢ äçÿñÿòê³ êí³æàê, ³ íàéëåïøûì³ ç ³õ áûë³: "Ñëîâà àá ïàëêó ²ãàðàâûì", "Àä ãîìàíó áàðî¢" Àëåêñàíäðîâ³÷à, "Ìóøêà-çåëÿíóøêà ³ Êàìàðûê-íàñàòû òàðàðûê" Áàäàíîâ³÷à, "Ñîíå÷íû êëóáî÷àê" Çó¸íêà. Àëå ñàïðà¢äíûì øýäý¢ðàì ß¢ãåíà Êóë³êà ñòàëà êí³ãà "Ïåñíÿ ïðà çóáðà" Ì³êîëû Ãóñî¢ñêàãà. Çàâåðøàíàñöþ êàìïàç³öûé, ñ³íòýçàì âûÿ¢ëåí÷ûõ ñðîäêà¢ âûëó÷àþööà ³ëþñòðàöû³ äà êí³ã À. Âîëüñêàãà ³ ³íø.

Âåëüì³ âÿäîìû ÿãî ãðàô³÷íûÿ ñåðû³ "Ïîìí³ê³ äîéë³äñòâà Ãàðàäçåíø÷ûíû", "Çàìê³ Áåëàðóñ³", "Ïà¢ñòàííå 1863 ã. ó Áåëàðóñ³".

Ó 1991 ãàäçå ñòà¢ àäíûì ç à¢òàðà¢ ìàäýðí³çàâàíàãà âàðûÿíòó ãåðáà "Ïàãîíÿ".

Ïàõàâàíû íà Êàëüâàðûéñê³õ ìîã³ëêàõ ó Ìåíñêó. Ó ë³ñòàïàäçå 2005 ãîäà íà ìîã³ëêàõ áû¢ àäêðûòû ïîìí³ê ß. Êóë³êó.

Â³ê³ïåäûÿ.

Ê³ðà¢í³êó Àäì³í³ñòðàöû³
Ïðýç³äýíòà Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü
Êà÷àíàâàé Í. I.,
âóë. Ê. Ìàðêñà, 38,
220016, ã. Ì³íñê

Àá óøàíàâàíí³
ïàìÿö³ Òàäýâóøà Êàñöþøê³

Øàíî¢íàÿ Íàòàëëÿ ²âàíà¢íà!

Íå ñóìíÿâàþñÿ, øòî Âû âåäàåöå àá òûì, øòî ïîëüñê³ÿ ¢ëàäû âûñòóï³ë³ ñóïðàöü íàëåæíàãà ¢øàíàâàííÿ ïàìÿö³ íàøàãà ñëàâóòàãà çåìëÿêà Òàäýâóøà Êàñöþøê³ ¢ Øâåéöàðû³.

Ñïðàâà ¢ òûì, øòî áåëàðóñû Øâåéöàðû³ çà ñâàå ãðîøû, áåç óñÿëÿêàé ïàäòðûìê³ áåëàðóñêàé äçÿðæàâû çðàá³ë³ ïîìí³ê Òàäýâóøó Êàñöþøêó ³ âûðàøûë³ ¢ðà÷ûñòà àäêðûöü ÿãî ç äàçâàëó ìÿñöîâûõ óëàäà¢ ó òûì ãîðàäçå, äçå æûë ïðàâà¸¢ àïîøí³ÿ ãàäû ñâàéãî æûööÿ, ïàì¸ð ³ áû¢ ïàõàâàíû.

Ïîëüñê³ÿ ¢ðàäî¢öû âûñòóï³ë³ ñóïðàöü òàãî, êàá íà øûëüäçå ¢ ïàìÿöü Êàñöþøê³ áûë³ ñëîâû íà áåëàðóñêàé ìîâå àá òûì, øòî Êàñöþøêà - ñûí Áåëàðóñ³.

Äîáðà, øòî íàøà ÌÇÑ çðàá³ëà àäïàâåäíóþ çàÿâó,àëå àáìåðêàâàííå ãýòàãà ïûòàííÿ ¢ ÑÌ² ïðàöÿãâàåööà.

12 êàñòðû÷í³êà àäç³í ç ïîëüñê³õ æóðíàë³ñòà¢ çàÿâ³¢ ó ïðàìûì ýô³ðû, øòî ¢ ãýòûì â³íàâàòûÿ ñàì³ áåëàðóñû, áî ¢ Ì³íñêó íÿìà âó ë³öû Êàñöþøê³ ³ ïîìí³êà ¢ ã îíàð íàøàãà ãåðîÿ.

Ó ñóâÿç³ ç ãýòûì õà÷ó àäçíà÷ûöü, øòî ïà ³í³öûÿòûâå ÒÁÌ ó ãàäàâ³íó þá³ëåþ ç äíÿ íàðîäç³íà¢ Êàñöþøê³ áûëî ñàáðàíà áîëûï çà 5 òûñÿ÷ ïîäï³ñà¢ ãðàìàäçÿí ç ïðàïàíîâàé íàçâàöü àäíó ç âóë³ö Ì³íñêà ¢ ÿãî ãîíàð.

Ì³íñê³ÿ ¢ëàäû ïààáÿöàë³ ãýòà çðàá³öü, àëå í³÷îãà çðîáëåíà íå áûëî.

ß òàêñàìà ïðàïàíî¢âà¢ âóë³öó Áåðóòà, ÷àëàâåêà, ÿê³ ÷àñ âàéíû ñóïðàöî¢í³÷à¢ ç ôàøûñöê³ì³ àêóïàíòàì³, à ïîòûì ïðàâîäç³¢ ó Ïîëüø÷û ìàñàâûÿ ïàë³òû÷íûÿ ðýïðýñ³³, ïåðàíàçâàöü ó ãîíàð Êàñöþøê³.

Áûëî á äîáðà, êàá ãýòóþ ïðàïàíîâó ïàäòðûìà¢ Ê³ðà¢í³ê íàøàé äçÿðæàâû, à òàêñàìà âûäçåë³¢ ñðîäê³ íà âûðàá ³ ¢ñòàíî¢êó êîííàãà ïîìí³êà íàöûÿíàëüíàìó ãåðîþ Áåëàðóñ³, Ïîëüø÷û ³ ÇØÀ ¢ ðà¸íå àäïàâåäíàé âóë³öû.

Ç ïàâàãàé,
ñòàðøûíÿ ÒÁÌ Àëåã Òðóñà¢.

pawet.net

¹ 43 (1350) 25 ÊÀÑÒÐÛ×Í²ÊÀ 2017 ã. Наша Слова

Àëåíà Àí³ñ³ì

ÊÀÐÎÒÊÀß ÑÏÐÀÂÀÇÄÀ×À

Ïðûâ³òàííå, øàíî¢íûÿ ñÿáðû!

Âîñü ³ ì³íó¢ ïåðøû ãîä ïðàöû ¢ Ïàëàöå ïðàäñòà¢í³êî¢. Çàâÿðøàëà ÿ ÿãî ïàåçäêàé ó ñêëàäçå àô³öûéíàé äýëåãàöû³ ¢ Ñòðàñáóðã íà ïàñÿäæàííå êàì³òýòà ïà ïàë³òû÷íûõ ïûòàííÿõ. Óêëþ÷ûë³ ìÿíå ïà òîé ïðû÷ûíå, øòî ÿ áûëà òûì àäç³íûì äýïóòàòàì, õòî ïàñëÿ çâàðîòó Àíäðýÿ Ïàëóäû àãó÷û¢ ïûòàííå ïðà ¢âÿäçåííå ìàðàòîðûþ íà ïðûìÿíåííå ñìÿðîòíàãà ïàêàðàííÿ ¢ Ïàëàöå ïðàäñòà¢í³êî¢ íàïðûêàíöû 2016 ã. ³ ïàä÷àñ "Âÿë³êàé ðàçìîâû" ç ê³ðà¢í³êîì êðà³íû íàïà÷àòêó 2017 ã. Ïàñëÿ áûë³ ïåðàìîâû íà ãýòû êîíò ç ïðàâààáàðîíöàì³, ñóñòðý÷à ç À. Ðûãîí³ ¢ ñàêàâ³êó 2017, ³íòýðâ³þ "Çâÿçäçå" (ïàêóëü íå àïóáë³êàâàíà).

Ó Ñòðàñáóðãó ÿ âûñòóï³ëà ³ íà ïàñÿäæàíí³ êàì³òýòà ïà ïàë³òû÷íûõ ïûòàííÿõ, ³ íà êàíôåðýíöû³, ïðûñâå÷àíàé ïðàáëåìàòûöû ñìÿðîòíàãà ïàêàðàííÿ ¢ Å¢ðîïå, ³ íà ñóñòðý÷û ïðàäñòà¢í³êî¢ ëåâûõ ñ³ë.

Ïàä÷àñ ñâà³õ âûñòóïà¢ ÿ ³ìêíóëàñÿ äàíåñö³ äà å¢ðàïåéñê³õ äýïóòàòà¢ âàæíàñöü ñâà¸é äçåéíàñö³ ¢ ïàøûðýíí³ áåëàðóñêàé ìîâû ¢ ãðàìàäñòâå, ïðàöó ïà ñòâàðýíí³ íàöûÿíàëüíàãà ¢í³âåðñ³òýòà ç áåëàðóñêàé ìîâàé íàâó÷àííÿ ¢ Áåëàðóñ³. Àá àäñóòíàñöü ìàã÷ûìàñö³ íàâó÷àööà íà áåëàðóñêàé ìîâå ¢ Áåëàðóñ³ - ãýòà òàêñàìà ïàðóøýííå àñíî¢íûõ ïðàâî¢ ³ ñâàáîä.

Àëå õà÷ó âÿðíóööà äà âûí³êà¢ ãàäàâîé äçåéíàñö³.

1. Çðîáëåíà ìíîãà íåâÿë³ê³õ, àëå âàæíûõ äëÿ ëþäçåé ñïðà¢ ó àêðóçå: äàïàìîãà ¢ ïðàöà¢ëàäêàâàíí³, ó àáàðîíå àä ãâàëòó, ðàøýííå ïà êàï³òàëüíûì ðàìîíöå äîìà. Íåêàòîðûÿ ÿø÷ý ¢ ïðàöýñå âûêàíàííÿ, ó ïðûâàòíàñö³ ïà çàáåñïÿ÷ýíí³ ÿêàñíàé âàäîé ó àãðàãàðàäêó Â³øíÿâåö ³ øìàò ³íø. Ïðûåìíà, êàë³ ëþäç³ ¢ðà¸íà êàæóöü: "Í³õòî ñòîëüê³ ÷àñó íå ïðàâîäç³¢ ó àêðóçå äà âàñ". Çðàçóìåëà, øòî ãýòà êàìïë³ìåíò, òûì íå ìåíø...

2. Çàïóø÷àíû ìåõàí³çì ïà ïðûíÿööþ çàêîíà¢ àäíà÷àñîâà íà äçâþõ ìîâàõ ó äðóã³ì ÷ûòàíí³. Ñóïðàöî¢ëåííå ìîöíàå, àëå áóäó ïðàá³âàöü äà êàíöà.

3. Íÿãëåäçÿ÷û íà òîå, øòî ¸ñöü ïðûêëàäû äàïàìîã³ ¢ êàíêðýòíûõ ñóäîâûõ ñïðý÷êàõ, ÿ âûðàøûëà ì³í³ì³çàâàöü ñâîé óäçåë ó òàê³õ ñïðàâàõ. Ìà¸ ¢ìÿøàííå ¢ âûãëÿäçå çâàðîòà¢ ìàëà ÷ûì äàïàìàãàå. Òàìó íà áóäó÷ûíþ ïðàøó ïðàáà÷ûöü, êàë³ ÿ áóäó ¢õ³ëÿööà àä òàê³õ çâàðîòà¢.

4. Íà çàê³äû ïðà òîå, øòî ÿ òàê³ íå íàäçåëà áåë-÷ûðâîíà-áåëû ñöÿã, àäêàæó ñëîâàì³ àäíàãî äýïóòàòà. "Ãîä íàçàä ñêàçà¢, øòî Âû - äàïàâàç³öûÿ. Âû ñàïðà¢äû ¢ äàïàâàç³öû³ äà òûõ, õòî íå øàíóå áåëàðóñêóþ ìîâó". Äóìàþ, øòî ñïðàâà íå òîëüê³ ¢ òûì, êàá ðàá³öü íåøòà ôàðìàëüíàå (äà ïðûêëàäó äýìàíñòðàòû¢íà íàñ³öü - íå íàñ³öü çíà÷îê), àëå ¢ ñóòíàñö³ çðîáëåíàãà.

Âÿäîìà, ÿ íàï³ñàëà íå ïðà ¢ñ¸, øòî áûëî çðîáëåíà. Òûì íå ìåíø ë³÷ó, øòî ãîä ïðàéøî¢ âûí³êîâà. ² õà÷ó âûêàçàöü ñâàþ ¢äçÿ÷íàñöü ìíîã³ì ëþäçÿì.

1. ß äçÿêóþ ñâà³ì àô³öûéíûì ïàì³÷í³êàì, ñâà³ì ïàïëå÷í³êàì ç ÒÁÌ, ãðàìàäñêàé ñóïîëüíàñö³, ñâà³ì âûáàðø÷ûêàì çà ðàçóìåííå, ïàäòðûìêó ³ ñóïðàöó.

2. ß ¢äçÿ÷íàÿ ¢ñ³ì æóðíàë³ñòàì, (àëå íàéáîëüø ç íåçàëåæíûõ ÑÌ², áî ÿíû ÷àñöåé ïðàÿ¢ëÿë³ ï³ëüíóþ ¢âàãó äà ìà¸é äçåéíàñö³), çà ³õ ïðàöó.

3. ß õà÷ó ïàäçÿêàâàöü ñâà³ì àïàíåíòàì ³ êðûòûêàì, áî ïðàç âàøû "¢êîëû" ÿ ðàçóìåþ, øòî ïðàöóþ íåçäàðìà, à äà âàøûõ íàïàäàê ñòàâ³ëþñÿ ìàöíåéøàé.

Ó ìÿíå ÿø÷ý øìàò çàäà÷ - äðîáíûõ ³ áîëüø çíà÷íûõ, íà ¢çðî¢í³ àêðóãà ³ íà äçÿðæà¢íûì óçðî¢í³. ß íå âåäàþ, øòî ìíå ç çàäóìàíàãà ¢äàñöà çðàá³öü. Àëå õà÷ó, êàá òðûìàë³ñÿ ¢ñ¸ - äçåëÿ ïàøûðýííÿ áåëàðóñêàé ìîâû, äçåëÿ ïàëÿïøýííÿ æûööÿ íàøûõ ëþäçåé, äçåëÿ íåçàëåæíàñö³ ³ ¢ìàöàâàííÿ íàøàé àäç³íàé ðîäíàé Áåëàðóñ³!

Êàðûñíàÿ ³ ö³êàâàÿ êàíôåðýíöûÿ

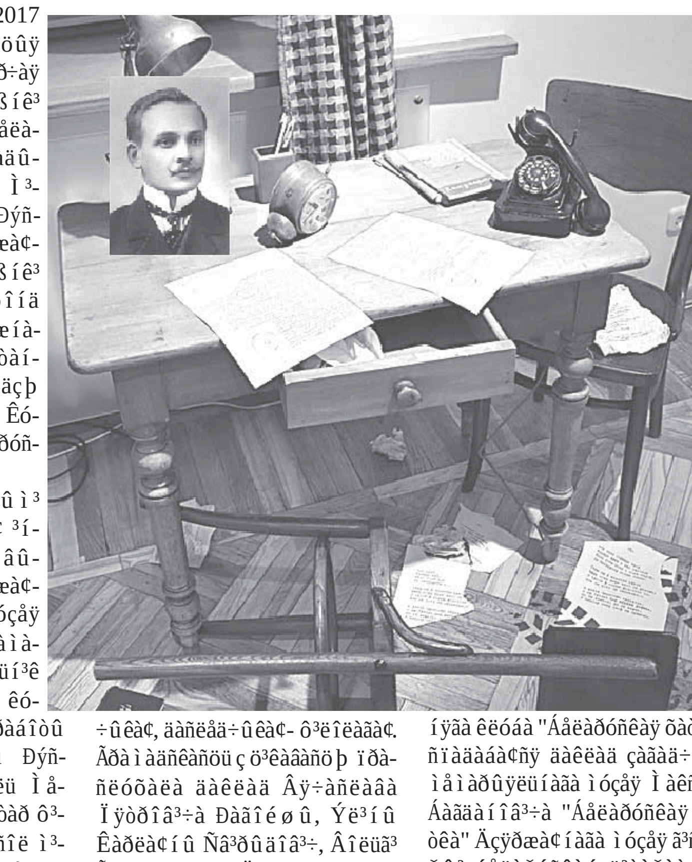

10 êàñòðû÷í³êà 2017 ãîäà àäáûëàñÿ êàíôåðýíöûÿ "Ñëîâà. Êí³ãà. Ë¸ñ.Òâîð÷àÿ ³ ãðàìàäñêàÿ äçåéíàñöü ßíê³ Êóïàëû ¢ êàíòýêñöå áåëàðóñêàé àñâåòí³öêàé òðàäûöû³", ÿêóþ àðãàí³çàâàë³ Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü, Äçÿðæà¢íû ë³òàðàòóðíû ìóçåé ßíê³ Êóïàëû ³ ì³æíàðîäíû ôîíä ßíê³ Êóïàëû. XII Ì³æíàðîäíûÿ Êóïàëà¢ñê³ÿ ÷ûòàíí³ ïðûñâå÷àíû 135-ãîääçþ ç äíÿ íàðàäæýííÿ ßíê³ Êóïàëû ³ 500-ãîääçþ áåëàðóñêàãà êí³ãàäðóêàâàííÿ...

Ç ïðûâ³òàëüíûì³ ñëîâàì³ äà ¢äçåëüí³êà¢ ³íòýëåêòóàëüíàãà ñâÿòà âûñòóï³ë³: äûðýêòàð Äçÿðæà¢íàãà ë³òàðàòóðíàãà ìóçåÿ ßíê³ Êóïàëû Àëåíà Ðàìàíà¢íà Ëÿøêåâ³÷, íà÷àëüí³ê ãàëî¢íàãà ¢ïðà¢ëåííÿ êóëüòóðû ³ àíàë³òû÷íàé ðàáîòû Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü Âàñ³ëü Ìå÷ûñëàâàâ³÷ ×ýðí³ê, äûðýêòàð ô³ëàñîô³³, ï³ñüìåíí³ê, ïàñîë ì³í³ñòýðñòâà çàìåæíûõ ³ å¢ðàïåéñê³õ ñïðà¢ Ñëàâàöêàé Ðýñïóáë³ê³ Ìàð'ÿí Ñåðâàòêà, à òàêñàìà íîâû ñòàðøûíÿ Ì³æíàðîäíàãà ôîíäó ßíê³ Êóïàëû, ãàëî¢íû ðýäàêòàð ãàçåòû "Ìåäûöûíñê³ âåñí³ê" Òàööÿíà Ñ³âåö. Çàìåæíàìó ïàñëó áû¢ óðó÷àíû íàãðóäíû çíàê Ì³êóëüòà.

Ó ïëåíàðíûì ïàñÿäæýíí³ ïðûíÿëà ¢äçåë áîëüø çà 20 äàñëåä÷ûêà¢ - ìóçåéø÷ûêà¢, äàñëåä÷ûêà¢- ô³ëîëàãà¢.

Ãðàìàäñêàñöü çö³êàâ³ëàñÿ ïðàñëóõàëà äàêëàäû Âÿ÷àñëàâà Ïÿòðîâ³÷à Ðàãîéøû, Ýë³íû Êàðëà¢íû Ñâ³ðûäîâ³÷, Âîëüã³ Ãåíàäçå¢íû Ïàðõ³ìîâ³÷, à òàêñàìà Ìàðûíû ²âàíà¢íû Ïëà¢ñêàé...

Áÿçóìî¢íà ñïàäàáà¢ñÿ äàêëàä ìàã³ñòðà ô³ëàëàã³÷íûõ íàâóê, àñï³ðàíòà Áåëàðóñêàãà äçÿðæà¢íàãà ¢í³âåðñ³òýòà, àäêàçíàãà ñàêðàòàðà ÷àñîï³ñà "Ïîëûìÿ" Þë³³ Àëÿêñàíäðà¢íû Àëåëü÷àíê³. Áûëî âåëüì³ ö³êàâà! Áûëî çàäàäçåíà øìàò ïûòàííÿ¢...

À âîñü ñÿáðàì êîë³øíÿãà êëóáà "Áåëàðóñêàÿ õàòêà" ñïàäàáà¢ñÿ äàêëàä çàãàä÷ûêà ìåìàðûÿëüíàãà ìóçåÿ Ìàêñ³ìà Áàãäàíîâ³÷à "Áåëàðóñêàÿ õàòêà" Äçÿðæà¢íàãà ë³òàðàòóðíàãà ìóçåÿ ã³ñòîðû³ áåëàðóñêàé ë³òàðàòóðû Òàööÿíû Ëàáàäû.

Ó êóëóàðàõ áûëî ñêàçàíà, øòî ³íòýëåêòóàëüíû êëóá ìàã÷ûìà àäíîâ³öü ñâàþ äçåéíàñöü!

Ïàñëÿ êàíôåðýíöû³ áûëà àðãàí³çàâàíà ýêñêóðñ³ÿ ïà ýêñïàç³öûÿõ ³ âûñòàâàõ ìóçåÿ. Òàêñàìà áûëî âåëüì³ ö³êàâà.

Àëÿêñåé Øàëàõî¢ñê³, *ã³ñòîðûê êóëüòóðû, êðàÿçíàâåö, æóðíàë³ñò.*

Íàñóñòðà÷ ÷àðãîâàìó ç'åçäó ÒÁÌ

Áåëàðóñêàÿ ìîâà ÿê àäç³íàÿ äçÿðæà¢íàÿ - ãàëî¢íû ãàðàíò ðýàëüíàãà ñóâåðýí³òýòó íàøàé Áàöüêà¢ø÷ûíû

(Ñâàþ ïóáë³êàöûþ ïðàïàíóåì ó ÿêàñö³ äàäàòêó äà âûí³êîâûõ ìàòýðûÿëà¢ ÕIII ç'åçäó ÃÀ "ÒÁÌ ³ìÿ Ô. Ñêàðûíû")

Íà äâàðý ÕÕI ñòàãîääçå, à áåëàðóñû íà ñâà¸é ýòí³÷íàé ðàäç³ìå ïðàöÿãâàþöü æûöü âà ¢ìîâàõ ÷óæîãà äçÿðæà¢íàãà ³íôàðìàöûéíàãà àñÿðîääçÿ, ÿêîå ïðûìóñîâà áûëî íàâÿçàíà ³ì çíåøí³ì³ ñ³ëàì³ íåêàë³ê³ ñòàãîääçÿ¢ òàìó.

Ðîäíàÿ (ýòí³÷íàÿ) ìîâà ëþáîé íàöû³ ¸ñöü ÿå ñàìàÿ âÿë³êàÿ ñàêðàëüíàÿ êàøòî¢íàñöü, ãàðàíò ïî¢íàãà, ðýàëüíàãà ñóâåðýí³òýòó. Áåëàðóñêàÿ ìîâà - äóøà áåëàðóñà, ãëåáà äëÿ ôàðìàâàííÿ, ðîñòó íàöûÿíàëüíàé ñâÿäîìàñö³ ³ ãîäíàñö³. Ðîäíàÿ ìîâà ¸ñöü í³ ç ÷ûì íåïàðà¢íàëüíûì äóõî¢íûì íàáûòêàì. ßå, ÿê ðîäíóþ ìàö³, òðýáà àáàðàíÿöü, øàíàâàöü, áûöü ãàòîâûì íàâàò àõâÿðàâàöü ñâà³ì æûöö¸ì, êàá òîëüê³ íå äàöü ïàìåðö³ ãýòàé íåàöýííàé íàöûÿíàëüíàé áàãàööþ.

Ñ¸ííÿ ñòàí áàçàâàé, ãýòà çíà÷ûöü ïåðøàé äçÿðæà¢íàé ìîâû - ìîâû áåëàðóñêàé - ³íàêø íåëüãà íàçâàöü, ÿê êàòàñòðàô³÷íûì ç-çà í³ ÷ûì íåàáãðóíòàâàíàãà âàëþíòàðûñöêàãà ¢âÿäçåííÿ àô³öûéíàãà äâóõìî¢ÿ, ÿêîå áûëî ïàòðýáíà òîëüê³ äàø÷ýíòó çðóñ³ô³êàâàíàìó ÷ûíî¢í³öêàìó àïàðàòó. Ãýòà âÿë³êàå çëà÷ûíñòâà, øòî ïðûíÿòû ¢ 1990 ãîäçå äçÿðæàâàé ïðàãðýñ³¢íû ç óñ³õ ïàç³öûé Çàêîí àá àäç³íàé äçÿðæà¢íàé ìîâå ¢ Áåëàðóñ³ äçåéí³÷à¢ òîëüê³ íÿïî¢íûÿ 5 ãàäî¢.

Ïðàâåäçåíûì³ ¢ òðà¢í³ 1995 ³ ¢ ë³ñòàïàäçå 1996 ã. ðýôåðýíäóìàì³ ñàìà äçÿðæàâà, õóò÷ýé çà ¢ñ¸ âûäàòíà ïðàäáà÷à÷û ñ¸ííÿøíþþ òóï³êîâóþ ñ³òóàöûþ ¢ ìî¢íàé ñôåðû, ñâÿäîìà ïàçáàâ³ëà áåëàðóñêàå ñëîâà ìàã÷ûìàñö³ áûöü çàïàòðàáàâàíûì ó àô³öûéíûì ³ ãðàìàäñê³ì æûöö³. ßíî àìàëü ó ïî¢íûì àá'¸ìå àáñëóãî¢âàåööà [illegible] ñâà¸é ã³ñòàðû÷íàé çÿìë³ áåëàðóñû çàñòàë³ñÿ ôàêòû÷íà íå òîëüê³ áåç ñâà¸é ðîäíàé ìîâû, àëå ³ ñàìàáûòíàé íàöûÿíàëüíàé êóëüòóðû, ³ äà òàãî æ ÿø÷ý æûâóöü ó ôàëüñ³ô³êàâàíàé ã³ñòîðû³. Ìîâà ³ êóëüòóðà êàðýííàãà ýòíàñó ¢ñ¸ ÿø÷ý íå ïðûçíàþööà íàéâàæíåéøûì³ ñêëàäí³êàì³ íàöûÿíàëüíûõ ³íòàðýñà¢ äçÿðæàâû.

Âûêëþ÷íàÿ àðûåíòàöûÿ äçÿðæà¢íàé ìî¢íàé ïàë³òûê³ íà Ðàñ³þ âûë³ëàñÿ ïðàç 23 ãàäû ¢ àìàëü ïî¢íàå ïàíàâàííå ðóñêàé ìîâû ¢ íàøûì Êðà³.

Áÿññïðý÷íà, ó 1994 ã. Ïðýç³äýíòó êðà³íû Àëÿêñàíäðó Ëóêàøýíêó äàâÿëîñÿ ïðûíÿöü áåëàðóñêóþ íàöûþ ìîöíà çäýôàðìàâàíàé ðóñ³ô³êàöûÿé. Àäç³íóþ ó íàñ äçÿðæà¢íóþ ìîâó íåàáõîäíà áûëî á ìýòàíàê³ðàâàíà ñïÿë³öü, âûçâàëÿöü àä øêîäíûõ íàñòóïñòâà¢ ðóñ³ô³êàöû³ ³ ìíîã³õ ãàäî¢. Ïðýç³äýíöêàÿ ¢ëàäà ãýòàãà íå ðàá³ëà, øòî ïðûâÿëî äà ñàïðà¢äíàé íàöûÿíàëüíàé òðàãåäû³ áåëàðóñà¢: ÿíû, ÿê í³êîë³ äà ãýòàãà, àìàëü ñïðýñ àíÿìåë³ ¢ ðîäíàé ìîâå, øòî âåëüì³ òðàã³÷íà: ñòàë³ ïðàêòû÷íà àáûÿêàâûì³ äà ñâà¸é äçÿðæà¢íàñö³, í³êîëüê³ íå ïåðàæûâàþ÷û, øòî ÿíà áóäçå íåì³íó÷à ñòðà÷àíà ïàñëÿ ïî¢íàãà çàâÿðøýííÿ ³íòýãðàöû³ ç Ðàñ³ÿé ó Ñàþçíóþ äçÿðæàâó.

Òàê ñòàëàñÿ ¢ æûöö³ Áåëàðóñ³ (ç ëåòà 1994 ã. ³ äà íàøûõ äç¸í), øòî òîëüê³ àä Ïðýç³äýíòà çàëåæûöü, áóäçå ¢ áåëàðóñà¢ ïðàöÿã óëàñíàé ã³ñòîðû³ [illegible] ë³÷÷àì, øòî íå äàñöü í³ ñÿáðàì í³ âîðàãàì çàáûöü ïðà íàñ í³ ç Ðàñ³³é, í³ ç Ïîëüø÷àé, í³ ç Óêðà³íàé.

Êàá ñòàöü áåëàðóñêàìó íàðîäó ñàì³ì ñàáîé, à íå áûöü öüìÿíàé êîï³ÿé ðóñêàãà íàðîäà, äà ÷àãî âÿäçå ñó÷àñíàÿ íàöûÿíàëüíàÿ ïàë³òûêà Ïðýç³äýíöêàé âåðòûêàë³, ÿå ïåðøà÷àðãîâàÿ çàäà÷à ¢çíÿöü áåëàðóñêóþ ìîâó ÿê àäç³íóþ äçÿðæà¢íóþ ìîâó ¢ Ðýñïóáë³öû Áåëàðóñü. Ãýòà äûêòóåööà ïàòðýáàì³ ¢ñòîéë³âàãà ðàçâ³ööÿ ÿå òûòóëüíàé íàöû³, àðãàí³÷íà âûí³êàå ç ïðàãðýñ³¢íàé ñóñâåòíàé ïðàêòûê³ [illegible] ëüíûÿ ýòíàêóëüòóðíûÿ ñòðàòû, ðûçûêàâàöü ë¸ñàì ñàì³õ áåëàðóñà¢?!

Ìîâà - äóøà Íàðîäà. Äëÿ âÿðòàííÿ áåëàðóñàì ³õ ðîäíàé ìîâû âà ¢ñå ñôåðû æûööÿäçåéíàñö³ ãðàìàäñòâà íåàäêëàäíà êàðäûíàëüíûì ÷ûíàì âûïðàâ³öü ñ³òóàöûþ ¢ Áåëàðóñ³. Äëÿ ÷àãî ïðàïàíóåì ó ïåðøóþ ÷àðãó:

à) àäíàâ³öü äçåéíàñöü ã³ñòàðû÷íûõ ïà ñâà³ì çíà÷ýíí³ çàêîíà¢ àá ìîâàõ, ïðûíÿòûõ äýïóòàòàì³ ÁÑÑÐ. Ãýòà Çàêîí Áåëàðóñêàé Ñàâåöêàé Ñàöûÿë³ñòû÷íàé Ðýñïóáë³ê³ "Àá ìîâàõ ó Áåëàðóñêàé ÑÑÐ" (26 ñòóäçåíÿ 1990 ã.), Ïàñòàíîâà Âÿðõî¢íàãà Ñàâåòà Áåëàðóñêàé ÑÑÐ "Àá ïàðàäêó ¢âÿäçåííÿ ¢ äçåÿííå çàêîíà Áåëàðóñêàé ÑÑÑÐ "Àá ìîâàõ ó Áåëàðóñêàé ÑÑÐ" (26 ñòóäçåíÿ 1990 ã.) ³ Çàêîí "Àá äàïà¢íåíí³ àðòûêóëà 68 Êàíñòûòóöû³ Áåëàðóñêàé ÑÑÐ"(26 ñòóäçåíÿ 1990 ã);

á) àëüáî ¢ áë³æýéøû ÷àñ ïðûíÿöü íîâû Çàêîí àá ñòàòóñå àäç³íàé äçÿðæà¢íàé ìîâû - áåëàðóñêàé.

Äçÿðæàâå íåàáõîäíà ñ³ñòýìíà ³ ìýòàíàê³ðàâàíà âåñö³ ñÿðîä íàðîäà ãëûáîêà ïðàäóìàíóþ ðàñòëóìà÷àëüíóþ ðàáîòó ïðà âûêëþ÷íóþ ðîëþ ÿãî ðîäíàé ìîâû äëÿ çàõàâàííÿ ýòíàêóëüòóðíàé ³äýíòû÷íàñö³ êðà³íû, òàê ³ äëÿ àáàðîíû, óìàöàâàííÿ ÿå ïàë³òû÷íàãà ñóâåðýí³òýòó. Íàðîä ïàâ³íåí ìåöü öâ¸ðäàå ïåðàêàíàííå, øòî ïàíàâàííå ðóñêàé ìîâû ¢ ñó÷àñíàé Áåëàðóñ³, ãýòà íå ã³ñòàðû÷íàÿ íåïàçáåæíàñöü, íå äàáðàõîòíû âûáàð ðóñêàé ìîâû íàøûì³ ïðàø÷óðàì³, à âûí³ê ñâÿäîìàé, ñ³ñòýìíàé äçÿðæà¢íàé ðóñ³ô³êàòàðñêàé ïàë³òûê³ íà ïðàöÿãó áîëüø, ÷ûì äâóõ ñòàãîääçÿ¢, àä ÿêîé, íà âÿë³ê³ æàëü, Ïðýç³äýíöêàÿ âåðòûêàëü íå àäûøëà ³ ïàñ¸ííÿ.

Ïðàôåñàðû
Ëåàí³ä Ëû÷,
Ì³êîëà Ñàâ³ö³.
11.10.2017 ã.

Äà ¢âàã³ äýëåãàòà¢ Õ²²² ç’åçäó ÒÁÌ

Ç 26 ë³ïåíÿ çìÿí³¢ñÿ íóìàð òýëåôîíà Ãðàìàäñêàãà àá'ÿäíàííÿ "Òàâàðûñòâà áåëàðóñêàé ìîâû ³ìÿ Ôðàíö³øêà Ñêàðûíû".

Íîâû íóìàð **(8017) 2638511.**

Ïàâåë Ñöÿöêî

Ïðîçâ³ø÷û Áåëàðóñ³

Íîâàÿ ñåðûÿ

(Ïðàöÿã. Ïà÷àòàê ó ïàïÿðýäí³õ íóìàðàõ.)

534. **Êàïøàé** (Óëàäç³ì³ð) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êàïøàé* 'ãàëàâ¢íû ¢áîð ÷óâàøñêàé æàí÷ûíû' <-òàò. *korspau* (Ôàñì.).

535. **Êàðàâàéêàâà** (²ðûíà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàâàéêà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàâàéê-àâà*. ÔÏ: *êàðàâàéêà* ('ïòóøêà àòðàäà ãàëÿíàñòûõ ç äî¢ãàé çàãíóòàé äçþáàé, ãíÿçäóåööà ¢ ÷àðîòàâûõ çàðàñí³êàõ, íà äðýâàõ, çâû÷àéíà íåäàë¸êà àä âàäû') - *Êàðàâàéêà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàâàéêàâà*.

536. **Êàðàå¢** (Þðûé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-å¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàé* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàé-ý¢* - *Êàðàå¢*. ÔÏ: *êàðû* ('ö¸ìíà-êàðû÷íåâû' (ïðà êîëåð âà÷ýé)) - *êàðàé* ('ïðà ÷àëàâåêà ç êàðûì³ âà÷àì³') - *Êàðàé* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàå¢*.

537. **Êàðàê³í** (Àëÿêñàíäð) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàê-³í*. ÔÏ: *êàðàê* (ìí. êàðàê³ 'íàðîäíàñöü, ÿêàÿ ñêëàäàëà àñíî¢íàå êàðýííàå íàñåëüí³öòâà Êàì÷àöêàé âîáëàñö³') - *Êàðàê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàê³í*.

538. **Êàðàë¸ê** (Àðö¸ì) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êàðàë¸ê*, ÿê³ ìàå ðîçíûÿ çíà÷ýíí³: 1) ðàçì. 'êàðîëü' íåâÿë³êàé ìàíàðõ³÷íàé äçÿðæàâû; 2) 'íåâÿë³êàÿ ëÿñíàÿ ïòóøêà àòðàäà âåðàá³íûõ ç øàðàâàòà-çÿë¸íûì ïåð'åì ³ àðàíæàâûì àáî æî¢òûì öåìåì'; 3) 'ñîðò àïåëüñ³íà ç ÷ûðâîíàé ìÿêàööþ'.

539. **Êàðàëüêî¢** (Ì³êàëàé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-î¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàë¸ê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàëüê-î¢*. ÔÏ: *Êàðîëü* (³ìÿ <ëàö. *Carolus* 'êàðîëü') - *Êàðîëü* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàë¸ê* (ïàìÿíø.-ëàñê. ö³ çíåâàæ. ôîðìà, ñóô³êñ-*¸ê*) - *Êàðàë¸ê* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàëüêî¢*.

540. **Êàðàíå¢ñê³** (Àëåñü) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-å¢ñê³* àä òàïîí³ìà *Êàðàí³* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàðàí-å¢ñê³*.

541. **Êàðàí÷óê** (Âàëÿíö³í) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-÷óê* àä àíòðàïîí³ìà *Êîðàíü* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîðàíü-÷óê* - *Êàðàí÷óê*. ÔÏ: *êîðàíü* ('ïàäçåìíàÿ ÷àñòêà ðàñë³íû', 'ïà÷àòàê, àñíîâà ÷àãî-íåáóäçü') - *Êîðàíü* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàí÷óê*.

542. **Êàðàñ¸âà** (Íàòàëëÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-¸âà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàñü* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàñ-¸âà*. ÔÏ: *êàðàñü* ('ïðýñíàâîäíàÿ ðûáà ñÿìåéñòâà êàðïàâûõ, ÿêàÿ âîäç³ööà ¢ âàäà¸ìàõ ç ³ë³ñòûì äíîì') - *Êàðàñü* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàñ¸âà*.

543. **Êàðàñåâ³÷** (²ðûíà) - âûòâîð ç ñóô³êñàì áàöüêàéìåííÿ *-åâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàñü* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàñåâ³÷*. ÔÏ: *êàðàñü* ('ïðýñíàâîäíàÿ ðûáà ñÿìåéñòâà êàðïàâûõ ç ÷ûðâàíàâàòûì ïëàâ¢í³êîì, ÿêàÿ âîäç³ööà ¢ âàäà¸ìàõ ç ³ë³ñòûì äíîì') - *Êàðàñü* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàñåâ³÷* (áàöüêàéìåííå) - *Êàðàñåâ³÷*.

544. **Êàðàòûíñê³** (Â³íöýñü) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ûíñê³* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðàòàé* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðàò (-àé)-ûíñê³*. ÔÏ: *êàðàòàé* (ðóñ. *êîðîòàé* 'êàðîòê³ êàôòàí÷ûê', '÷àëàâåê ó êàðîòê³ì àäçåíí³' (Äàëü), öþðê. *êàðà* '÷îðíû' ³ *òàé* 'æàðàáÿ' (Ôàñì.)) - *Êàðàòàé* (ìÿíóøêà), *Êàðàòàé* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðàòûíñê³*.

545. **Êàðà÷óí** (Àíäðýé) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êàðà÷óí* (ðýã.) 'êóð÷, ñóòàðãà'; 'íÿäîáðû äóõ, ÿê³ ñêàðà÷àå æûöö¸' (Íàñ.), 'êàíåö, ñìåðöü, ïàã³áåëü' (Äàëü).

546. **Êàðæàíå¢ñêàÿ** (Ïàë³íà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-å¢ñêàÿ* àä òàïîí³ìà *Êàðæàíû* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íêà, æûõàðêà íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàðæàí-å¢ñêàÿ*. ÔÏ: *êàðæàí* ('êàæàí (ëÿòó÷àÿ ìûø)', 'ñïðûòíû ÷àëàâåê', '÷àëàâåê ìàëîãà ðîñòó (ÝÑÁ Ì)') - *Êàðæàí* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðæàíû* (òàïîí³ì) - *Êàðæàíå¢ñêàÿ*.

547. **Êàðæîâà** (Òàööÿíà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-îâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êîðæ* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîðæ-àâà* - *Êàðæîâà*. ÔÏ: *Êîðæ* ('ïðýñíàå ñóõîå ïå÷ûâà ç ìóê³; ïðàñíàê') - *Êîðæ* (ìÿíóøêà) - *Êîðæ* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðæîâà*.

548. **Êàðçóíîâà** (Âàëÿíö³íà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-îâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êîðçóí* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîðçóí-îâà* - *Êàðçóíîâà*. ÔÏ: *êàðçóí / êîðçóí* ('áåç ïÿðýäí³õ çóáî¢, ø÷àðáàòû' (Äàëü). - *Êàðçóí / Êîðçóí* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êîðçóíàâà / Êàðçóíîâà*.

549. **Êàðìóí³í** (Ïàâåë) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðìóíÿ* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðìóí-³í*. ÔÏ: *êàðìà* ('çàäíÿÿ ÷àñòêà ñóäíà, ïðîö³ëåãëàÿ íîñó', 'ïðà çàäíþþ ÷àñòêó òàíêà, ñàìàë¸òà', 'çàäíÿÿ ÷àñòêà ðûáàëî¢íàé ñíàñ³ (íåâàäà, æàêà ³ ïää.) ó âûãëÿäçå âóçêàãà ä¢ãàãà ìÿøêà, êóäû ïàïàäàå ðûáà ïðû ëî¢ë³') - *Êàðìà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðìóíÿ* (ýêñïðýñ. àä *Êàðìà*, ôàðìàíò - *óíÿ*) - *Êàðìóíÿ* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðìóí³í*.

550. **Êàðíàòêà** (Òàööÿíà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êàðíàòêà* 'ïàäðýçàíêà, ïàäêàðî÷àíàÿ âîïðàòêà' (àä *êàðíàöü* 'àäðàçàöü, ðàá³öü êàðîòê³ì' (ðýã.); ïàðà¢í. *êàðíîòê³* 'êàðîòê³' (ÑÍ Ì Ç)).

551. **Êàðíàóõàâà** (²ðûíà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðíàóõ* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðíàóõ-àâà*. ÔÏ: *êàðíàâóõ³* ('ç àáðýçàíûì àáî ïàêàëå÷àíûì âóõàì') - *êàðíàâóõ* ('ïðà ÷àëàâåêà ç òàê³ì âóõàì') - *Êàðíàâóõ* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðíàâóõàâà* - *Êàðíàóõàâà* (áåç ïðûñòà¢íîãà ***â*** äëÿ àáìåæàâàííÿ àä àïåëÿòûâà, ÿê ³ *Àñòðàóõ*).

552. **Êàðíà÷** (²ãàð) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êàðíà÷* - äýðûâàòà (ðýã) ç ñóô³êñàì *-à÷* àä ïðûìåòí³êà *êàðíîòê³* 'íÿäî¢ã³', ñêàðî÷àíû, àäöÿòû - (Ï. Ñöÿöêî. Ñëî¢í³ê íàðîäíàé ìîâû Çýëüâåíø÷ûíû) - 'íîæ ç àäëàìàíûì ëÿçîì'; 'íåâûñîê³ ðîñòàì ÷àëàâåê' - *Êàðíà÷* (ìÿíóøêà) - *Êàðíà÷*.

553. **Êàðíåå¢** (Àëåã) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-å¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðíåé* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðíåé-å¢*. ÔÏ: *Êàðíåé* (³ìÿ, <ëàö. *corn* 'ðîã') - *Êàðíåé* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðíåå¢*.

554. **Êàðí³ëà¢** (Àëÿêñåé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-à¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðí³ë* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðí³ë-à¢*. ÔÏ: *Êàðí³ë* (³ìÿ, ç ìîâû ãðýêà¢ *Kornelios* <ëàö.*Cornelius* - ðûìñêàå ðîäàâàå ³ìÿ <*corny* 'ðîã') - *Êàðí³ë* (ïðàçâàííå, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðí³ëà¢*.

555. **Êàðîá÷ûö** (Ðàìàí) - äðóãàñíàÿ ôîðìà, ïåðøàñíàÿ *Êàðîá÷û÷* - âûòâîð ç ñóô³êñàì áàöüêàéìåííÿ *-û÷* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðîá÷(ê/÷)-û÷*. ÔÏ: *êàðîáêà* ('íåâÿë³êàÿ ñêðûíêà (ç êàðäîíó, äðýâà, ïëàñòìàñû ³ ïää., à òàêñàìà (ñïåö.) òàêàÿ æ ñêðûíêà ç ÿê³ì-í. òàâàðàì, íàáîðàì ÿê³õ-í. ïðàäìåòà¢)') - *Êàðîáêà* (ìÿíóøêà) - *Êàðîáêà* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðîá÷û÷* - *Êàðîá÷ûö* - (âûí³ê äûñ³ì³ëÿöû³: ÷÷-÷ö). Ó ôîðìå ìí. ë. ñòàëà òàïîí³ìàì *Êàðîá÷ûöû* (òóðûñòû÷íû àá'åêò Ãðîäçåíñêàãà ðà¸íà).

556. **Êàðî¢ê³íà** (Àíàñòàñ³ÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-³íà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðî¢êà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êàðî¢ê-³íà*. ÔÏ: *êàðî¢êà* (ïàìÿí.-ëàñê. àä *êàðîâà* (ôàðìàíò-*êà*) 'ñâîéñêàÿ ìàëî÷íàÿ æûâ¸ëà, ñàìêà áûêà') - *Êàðî¢êà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðî¢ê³íà*.

557. **Êàðïà÷î¢** (Â³òàëü) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-î¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðïà÷* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðïà÷-î¢*. ÔÏ: *êàðïà÷* ('ëÿí³âû ðàáîòí³ê, ìàðóäà' (Íàñ.) - àä *êîðïàööà* 'ðàá³öü øòî-í. ìàðóäíà': *êàðï-à÷*) - *Êàðïà÷* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðïà÷î¢*.

558. **Êàðï³öêàÿ** (Ìàðûíà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñêàÿ (>öêàÿ)* àä òàïîí³ìà *Êàðï³ê³* ³ çíà÷ýííåì 'æûõàðêà ìÿñö³íû, íàçâàíàé óòâàðàëüíûì ñëîâàì': *Êàðï³ê-ñêàÿ > Êàðï³öêàÿ*. ÔÏ: *Êàðï* (³ìÿ, ç ìîâû ãðýêà¢ ç çíà÷ýííåì 'ïëîä') - *Êàðï³ê* ('ñûí, íàø÷àäàê *Êàðïà*', ôàðìàíò *-³ê*) - *Êàðï³ê³* ('ìÿñö³íà ç ïðîçâ³ø÷àì³ *Êàðï³ê*') - *Êàðï³öêàÿ*.

559. **Êàðïþê** (Àëÿêñåé) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-þê* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðï* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàðï-þê*. ÔÏ: *Êàðï* (³ìÿ) - *Êàðïþê* (ïðîçâ³ø÷à). Àáî *êàðï* ('ðûáà') - *Êàðï* (ìÿíóøêà) - *Êàðï* (ïàì.-ëàñê. ôîðìà) - *Êàðïþê*.

560. **Êàðøàêåâ³÷** (Àëÿêñàíäð) - âûòâîð ç ñóô³êñàì áàöüêàéìåííÿ *-åâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êîðøàê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîðøàê-åâ³÷* - *Êàðøàêåâ³÷*. ÔÏ: *êîðøàê* ³ *êàðøàê* ('òîå, øòî ³ ÿñòðàá' - ïòóøêà (äðàïåæíàÿ) ç êàðîòêàé êðó÷êàâàòàé äçþáàé ³ äî¢ã³ì³ âîñòðûì³ ê³ïö³ðàì³') - *Êîðøàê / Êàðøàê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðøàêåâ³÷*.

561. **Êàðûçíà** (Âàëÿíö³í) - â³äàöü, äðóãàñíàÿ ôîðìà, ïåðøàñíàÿ *Âêîðèçíà* - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *âêîðèçíà* 'äàêîð' (Ïàäðó÷íû ã³ñòàðû÷íû ñëî¢í³ê ñóàñòàíòû¢íàé ëåêñ³ê³, Ì³íñê, 2013). Ïà÷àòêîâàå ***"â"*** ïðû çáåãó çû÷íûõ íÿðýäêà àäïàäàå (*Ëàäç³ì³ð* (<*Óëàäç³ì³ð*)), *êðîï* (<*óêðîï*) ³ ïàä.

562. **Êàðýòí³êàâà** (Âåðà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàðýòí³ê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êàðýòí³ê-àâà*. ÔÏ: *êàðýòí³ê* ('òîé, õòî âûðàáëÿ¢ êàðýòû', 'òîé, õòî ê³ðàâà¢ êàðýòàé ó ÷àñ ÿçäû') - *Êàðýòí³ê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàðýòí³êàâà*.

563. **Êàðý¢ñê³** (Àëÿêñàíäð) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñê³* àä òàïîí³ìà *Êàðýâà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàðý¢-ñê³*.

564. **Êàñàòê³íà** (Ôà³íà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-³íà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàñàòêà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàñàòê-³íà*. ÔÏ: *êàñàòêà* ('íàðîäíàÿ íàçâà ëàñòà¢ê³', à òàêñàìà 'áóéíàÿ äðàïåæíàÿ ìëåêàêîðìíàÿ æûâ¸ë³íà ñÿìåéñòâà äýëüô³íàâûõ, ïàäîáíàÿ íà ê³òà') - *Êàñàòêà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñàòê³íà*.

565. **Êàñ³íñêàÿ** (Âåðà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñêàÿ* àä òàïîí³ìà *Êîñ³íà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íêà, æûõàðêà íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êîñ³í-ñêàÿ* - *Êàñ³íñêàÿ*.

566. **Êàñî¢ñê³** (Ãåðàñ³ì) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñê³* àä òàïîí³ìà *Êîñàâà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êîñà¢-ñê³* - *Êàñî¢-ñê³*.

567. **Êàñïÿðîâ³÷** (Àíäðýé) - âûòâîð ç ñóô³êñàì áàöüêàéìåííÿ *-îâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êàñïåð* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàñïåð-îâ³÷* - *Êàñïÿðîâ³÷*. ÔÏ: *Êàñïåð* (³ìÿ, ç ìîâû ãðýêà¢ 'ìàéñòàð, íàñòà¢í³ê') - *Êàñïåð* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñïåðàâ³÷* - *Êàñïÿðîâ³÷*.

568. **Êàñöåâ³÷** (²ðûíà) - âûòâîð ç ñóô³êñàì áàöüêàéìåííÿ *-åâ³÷* àä àíòðàïîí³ìà *Êîñöÿ* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîñö-åâ³÷* - *Êàñö-åâ³÷*. ÔÏ: *Êàíñòàíö³í* (³ìÿ <ëàö. *Constantinus* - *constans* 'ñòîéê³, ïàñòàÿííû') - *Êîñöÿ* (íàðîäíà-ãóòàðêîâàÿ ôîðìà) - *Êîñöÿ* (ïðàçâàííå, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñöåâ³÷*.

569. **Êàñöÿõ³íà** (Ãàë³íà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-³íà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàñöÿõà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàñöÿõ-³íà*. ÔÏ: *Êàñòàíö³í* (³ìÿ <ëàö. *Constantinus* - *constans* 'ñòîéê³, ïàñòàÿííû, ñòàëû') - *Êîñöÿ* (íàðîäíàÿ ôîðìà ç 1556: *Êîñòÿ*) - *Êàñöÿõà* (ýêñïðýñ. ôîðìà) - *Êàñöÿõà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñöÿõ³íà* (áåëàð. íàðìàò. *Êàñöþøûíà* (**õ/ø**)).

570. **Êàñûã³í** (Ì³êàëàé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-³í* àä àíòðàïîí³ìà *Êàñûãà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàñûã-³í*. ÔÏ: *êàñûãà* ('êàñàáîê³' (÷àëàâåê, çàÿö)) - *Êàñûãà* (ìÿíóøêà) - *Êàñûãà* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñûã³í*.

571. **Êàñüêî** (Àë¸íà) - íàðîäíà-ãóòàðêîâàÿ ôîðìà (ç ô³íàëëþ *-êî*) àä *Êàñüÿí* (³ìÿ <ëàö. 'ÿê³ íàëåæûöü Êàñ³þ') ìàáûëà ðîëþ ïðîçâ³ø÷à.

572. **Êàñüÿíêà** (Ðàñö³ñëà¢, Ë³äç³ÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-êà* àä àíòðàïîí³ìà *Êàñüÿí* ³ çíà÷ýííåì 'æîíêà, äà÷êà íàçâàíàé àñîáû': *Êàñüÿí-êà*. ÔÏ: *Êàñüÿí* (³ìÿ ç ëàö³íñêàé ìîâû - 'ÿê³ íàëåæûöü Êàñ³þ') - *Êàñüÿí* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñüÿíêà*.

573. **Êàñÿíêîâà** (Ñîô'ÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-îâà* àä àíòðàí³ìà *Êàñÿíîê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êàñÿíê-îâà*. ÔÏ: *Êàñüÿí* (³ìÿ <ëàö. 'ÿê³ íàëåæûöü Êàñ³þ') - *Êàñÿí* (ãóòàð. ôîðìà) - *Êàñÿí* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñÿíîê* ('íàø÷àäàê Êàñÿíà', -ñóô. *-îê*) - *Êàñÿíîê* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñÿíêîâà*.

574. **Êàñÿ÷îíêà¢** (Àíäðýé) - âûòâîð ç ïðûíàëåæíûì ñóô³êñàì *-à¢* àä àíòðàïîí³ìà *Êàñÿ÷îíàê* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êàñÿ÷îíê-à¢*. ÔÏ: *êàñÿê* ('ãóðò æûâ¸ë, ÷àðàäà') - *Êàñÿê* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàñÿ÷îíàê* (íàø÷àäàê *Êàñÿêà*, ñóô³êñ *-îíàê*) - *Êàñÿ÷îíêà¢*.

575. **Êàòêàâåö** (Âàñ³ëü) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-åö* àä 1) òàïîí³ìà *Êîòêàâà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàòêàâ-åö*; 2) àíòðàïîí³ìà *Êîòêàâû* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîòêàâåö* - *Êàòêàâåö*. ÔÏ: *êîòêà* ('ñàìêà êàòà, ôàðìàíò *-êà*'; 'êîøêà') - *Êîòêà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êîòêàâû* ('íàø÷àäàê Êîòê³', ôàðìàíò *-àâû*) - *Êîòêàâà* (òàïîí³ì - 'Êîòêàâà ¢ëàäàííå') - *Êàòêàâåö*.

576. **Êàòë³íñê³** (Êàç³ì³ð) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñê³* àä òàïîí³ìà *Êàòëû* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàòë-³íñê³*.

577. **Êà¢çóíîâà** (Âîëüãà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-îâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êà¢çóí* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êà¢çóí-îâà*. ÔÏ: *êà¢çóí* ('äç³öÿ, ÿêîå ëàç³öü, êî¢çàåööà íà êàëåíÿõ' (Íàñ.), 'ïà¢çóí, ìàëîå äç³öÿ' (Ãðûí÷.)) - *Êà¢çóí* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êà¢çóíîâà*.

578. **Êà¢òóíîâà** (Ìàðûÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-îâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êà¢òóí* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê (äà÷êà) íàçâàíàé àñîáû': *Êà¢òóí-îâà*. ÔÏ: *êà¢òóí* ('õâàðîáà ñêóðû íà ãàëàâå, ïðû ÿêîé âàëàñû çáëûòâàþööà ³ çë³ïàþööà'; à òàêñàìà 'ïðà ÷àëàâåêà, ÿê³ ãîðàñíà êà¢òàå (ïðà ï³òâî, åæó)') - *Êà¢òóí* (ìÿíóøêà) - *Êà¢òóí* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êà¢òóíîâà*.

579. **Êàõàâåö** (Àëåã) - âûòâîð ç ñóô³êñàì *-åö* àä òàïîí³ìà *Êàõîâà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à', *Êàõîâàö* - *Êàõàâåö*.

580. **Êàõî¢ñêàÿ** (Àíòàí³íà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñêàÿ* àä òàïîí³ìà *Êàõîâà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íêà, æûõàðêà íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êîõà¢-ñêàÿ* - *Êàõî¢ñêàÿ*.

581. **Êà÷àëàâà** (Ãàë³íà) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-àâà* àä àíòðàïîí³ìà *Êà÷àëà* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êà÷àë-àâà*. ÔÏ: *êà÷àëà* (ðýã.) ('êðýñëà íà ïàäñòà¢êàõ, íà ÿê³õ ÿíî êà÷àåööà') - *Êà÷àëà* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êà÷àëàâà*.

582. **Êà÷àí** (Àëÿêñàíäð) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êà÷àí* 'ïëîä êàïóñòû: ø÷ûëüíà çâ³òûÿ ¢ ãàëî¢êó êàïóñíûÿ ë³ñòû'.

583. **Êà÷ýíÿ** (Ìàðûÿ) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ýíÿ* àä àíòðàïîí³ìà *Êà÷à* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êà÷-ýíÿ*. ÔÏ: *êà÷à* (ðýã. 'êà÷êà') - *Êà÷à* (ìÿíóøêà) - *Êà÷à* (ïðîçâ³ø÷à) - *Êà÷ýíÿ*. Àáî àä àïåëÿòûâà (ðýã) *êà÷ýíÿ* (êà÷àíÿ) 'äç³öÿíÿ êà÷ê³', ÿêîå íààáûëî ðîëþ ïðàçâàííÿ ³ ñòàëà ïåðàäàâàööà ïà ñïàä÷ûíå ÿê ïðîçâ³ø÷à.

584. **Êàøï³ðî¢ñê³** (Àíàòîëü) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ñê³* àä òàïîí³ìà *Êàøï³ðî¢êà* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàøï³ðî¢-ñê³*. ÔÏ: *Êàñïåð* (³ìÿ <ñàíñêð. 'ìàéñòàð, íàñòà¢í³ê') - *Êàøïàð / Êàøïåð* (ãóò. ôîðìû) - *Êàøïåð / Êàøï³ð* (ìÿíóøêà, ïîòûì ïðîçâ³ø÷à) - *Êàøï³ðî¢êà* (ìÿñöîâàñöü ç ïðîçâ³ø÷àì³ *Êàøï³ð*) - *Êàøï³ðî¢ñê³*.

585. **Êàøý¢ñê³** (ß¢ãåí) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-ý¢ñê³* àä òàïîí³ìà *Êàøû* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñöîâàñö³, ïàñåë³ø÷à': *Êàø-ý¢ñê³*. Àáî âûòâîð àä àíòðàïîí³ìà *Êîø* ³ çíà÷ýííåì 'íàø÷àäàê íàçâàíàé àñîáû': *Êîø-ý¢ñê³* - *Êàøý¢ñê³*. Ö³ ïðýñòûæíàÿ ôîðìà àä *Êîø* ³ çíà÷ýííåì 'âÿëüìîæíàñö³, øëÿõåòíàñö³'.

586. **Êàÿ÷** (Àë¸íà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êàÿ÷* 'ñïàâÿäàëüí³ê, ÿê³ ðàñêàéâàåööà ¢ ñâà³õ ãðàõàõ, ïàìûëêàõ' (*êàé-à÷*).

587. **Êâÿòêî¢ñê³** (Àíàòîëü) - âûòâîð ç ôàðìàíòàì *-î¢ñê³* àä òàïîí³ìà *Êâåòê³* ³ çíà÷ýííåì 'íàðîäæ³íåö, æûõàð íàçâàíàé ìÿñö³íû, ïàñåë³ø÷à': *Êâåòê-î¢ñê³* - *Êâÿòêî¢ñê³*. Àáî øëÿõåòíàÿ ôîðìà ç ôàðìàíòàì *-î¢ñê³* àä ïðîçâ³ø÷à *Êâåòêà*: *Êâÿòêî¢ñê³*. ×àñöåé ñÿðîä êàòîë³êà¢, øòî âàëîäàþöü ïîëüñêàé ìîâàé (*êâÿò* 'êâåòêà' - *Êâÿòêî¢ñê³*).

588. **Êåäà** (Àëüæáåòà, Ëþäì³ëà) - ñåìàíòû÷íû âûòâîð àä àïåëÿòûâà *êåäà* (ô³íñê. *kedon* 'òðàâÿí³ñòàÿ ãëåáà (Ôàñì.)'). Àáî òðàíñôàðìàâàíàå ¢ ôîðìó íàçî¢í³êà ïîëüñê.*kiedy* 'êàë³'. Ïàðà¢í. *êåäûñü* ïðûñë. *êàë³ñü* (ÑÁÃ ÏÇÁ Ï). Àáî (ãë. í³æýé). Äðóãàñíàÿ ôîðìà, ïåðøàñíàÿ *Ãåäà*, âûáóõîâû [*ã*] ó ñòàðàáåëàðóñêàé ìîâå ïåðàäàâà¢ñÿ äûãðàôàì *êã*; óë³÷âàþ÷û ïåðøóþ ãðàôåìó *ê*, ïàçíåé çàìåñò *Ãåäà* ñòàë³ ï³ñàöü *Êåäà*. Ñëîâà *ãåäà* àä ë³òî¢ñêàãà *gedis* `ñàðàì ë³âû`. *Êåäà* - ñåìàíòû÷íû äûðûâàò àä àïåëÿòûâà *êåäà* `ñàðàì ë³âàÿ`.

(Ïðàöÿã ó íàñò. íóìàðû.)

Ó Ë³äçå áóäçå ïîì í³ê âÿë³êàì ó êíÿçþ Ãåäû ì³ó

ÇÀÖÂÅÐÄÆÀÍÀ
Ðàøýííå
Ë³äñêàãà ðàéíàãà
âûêàíà¢÷àãà êàì³òýòà
2 êàñòðû÷í³êà 2017 ã. 1 1012

ÏÀËÀÆÝÍÍÅ
ïðà ïàðàäàê àðãàí³çàöû³ ³ ïðàâÿçåííÿ àäêðûòàãà êîíêóðñó ýñê³çíûõ ïðàåêòà¢ ï ì ì³êà "Çàñíàâàëüí³ê çàì êà - êíÿçü Ãåäû ì³í"

1. Ì ýòàé êîíêóðñó ç'ÿ¢ëÿåöà ï îøóê íàéáîëåé âûðàçíàé âûÿâû êíÿçÿ Ãåäû ì³íà äëÿ ñòâàðýííÿ ï îì ì³êà "Çàñíàâàëüí³ê çàì êà - êíÿçü Ãåäû ì³í".

2. Àðãàí³çàòàðàì êîíêóðñó ç'ÿ¢ëÿåöà Ë³äñê³ ðà¸ííû âûêàíà¢÷û êàì³òýòà.

3. Óäçåëüí³êàì³ êîíêóðñó ì îãóöü áûöü ñêóëïòàðû ³ àðõ³òýêòàðû, ÿê³ÿ ìàþöü ïðàôåñ³éíóþ àäóêàöûþ. Óäçåëüí³êàì êîíêóðñó ì îæà áûöü ÿê àäç³í ÷àëàâåê, òàê ³ òâîð÷û êàëåêòûâ. Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü, çàöâåðäæàíàà ïàñòàíîâàé Ñàâåòà Ì ³í³ñòðà¢ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü àä 19 âåðàñíÿ 2008 ã. ¹ 1372.

5. Êàì ïàç³öûéíàå³ ï ëàñòû÷íàå ðàøýíå ï î ì³êà ïàâ³íà áûöü âûòðû ì àíà¢ íàéëåï ø ûõ òðäàûòüÿõ êëàñ³÷íàãà íàöûÿíàëüíàãà ì àíóìåíòàãà ì àñòàöòâà. 6. Ï î ì³ê ïàâ³íåí áûöü óñòàëÿâàíû ¢ ñêâåðû íà ñêðûæâàí³ âóë³ö Ãðóíâàëüäñêàÿ ³ Çà ì êââàÿ ¢ ã. Ë³äà, êàëÿ ïà¢íî÷íàé ñöÿíû Ë³äñêàãà çà ì êà.

7. Êààðäûíàòàðà ì ïðàÿâçåííÿ êî íêóðñó ïà äàðó÷ýíí³ ÿãî àðãàí³çàòàðà âûñòóïåå ³äÿëàã³÷íàé ïðàöû, êóëüòóðû ³ ïà ñïðàâàõ ì îëàäç³ Ë³äñêàãà ðà¸ííàãà âûêàíà¢÷àãà êà ì³òýòà.

8. Äëÿ ïðûíÿööÿ ¢äçåëó¢ êî íêóðñå ¢ òýðì³í äà 15 ë³ñòàïàäà 2017 ã. óëó÷íà ïàäàåööà çàÿ¢êà ïà ô îðì å ïàâ îäëå äàäàòêó äà ãýòàãà Ï àëàæííÿ ïà äàðàñ: ã. Ë³äà, âóë. Ñàâåòêàÿ, 8, 231300, òýë./ôàêñ +375 154 52-77-45, lidakult@mail.ru.

Êî íêóðñíûÿ ìàòýðûÿëû ïàã³íû áûöü ïðàäñòàº¢ëåíû ¢äçåëüí³êà³ êî íêóðñó 15 ñòóäçåíÿ 2018 ã. íå ïàçíåé 17:00 ïà àäðàñå: ã. Ë³äà, âóë.Ñàâåòêàÿ, 8, êàá. 62, êàíòàêòí û òýëåô î í +375 154 52-77-45, àääçåë ³äÿàëüã³ íàé ïðàûû, êóëüòóðû ³ ïà ñïðàâàõ ì îëàäç³ Ë³äñêàãà ðàéâûêàíêà³ à. Ë³äà, âóë. Ñàâåòêàÿ, 8, 231300, òýë./ôàêñ +375 154 52-77-45, lidakult@mail.ru.

9. Ç ì ýòàé çàõàâàí íÿ àíàí³ì íàñû³ êî íêóðñí ûÿ ì àòýðûÿëû ïàäàþööà ïàä ÷àòûðí³ãàäîâ ³ íóì àðà ì , ÿê³ ì àêàçâàåööà íà ¢ñ³õ ì àòýðûÿëàõ óëåâû ì åâðí³ì êóëå, à òàêñà ì à¢à¢òàðñê³ì êàíâåðòû. Ó çàïÿ÷àòàí û êàíâåðò óëåâë³ê³ êî íêóðñó ¢êëàäâàåööà íà ñòàðîíêå ³ íóì àðà ì , ³ì ¸ í û çàá³òûõ, àëå íå çàáí éöà¢, ³ ÷à ì óã³ñòî ðûÿ ï³øàöà ïåðà ì îæöà ì .

Ó çà ïÿ÷àòàí û êàíâåðò óëåâë³ê³ êî íêóðñó ¢êëàäâàåööà ³íôàðì àöûéíû ë³ñò, ÿê³ ¢òðû ì î¢âà ïðîçâ³ø÷à, ³ì ÿ³³ì ÿ ïà áàöüêó (êàê³ òàêîå ì àåööà), òàêñà ì à äàðàñ³êà íòàêòíû òýëåôí óàçåëüí³êà ö³ êàëåêòû âà ¢äçåëüí³êà¢ êî íêóðñó.

Âÿë³ê³ êíÿçü Ãåäû ì³í. Ýñê³ç Đû÷àðäà Ãðóøû

Ïðû ïàðóøýíí³ ¢ì î¢ êî íêóðñó ³ ïðàâ³ë àôàðì ëåííÿ ³ ïàäà÷û êî íêóðñí ûõ ìàòýðûÿëà¢ ïðàåò íå ðàçãëÿäàåööà.

10. Êî íêóðñí ûÿ ìàòýðûÿëû ðàçãëÿäàþööà æóðû íå ïàçíåé 15 ë þòàãà 2018 ã.

Ñêëàä æóðû çàöâÿðäæàåööà ðàøýííåì Ë³äñêàãà ðà¸ííàãà âûêàíà¢÷àãà êà ì³òýòà. ×àëüöû æóðû íå ¢äçåëüí³÷àþöü ó êî íêóðñ³ íå äàþöü êàíñóëüòàöûû³ ïà êî íêóðñí ûõ ïðàåêòàõ.

11. Đàøýííå æóðû ïðûì àåööà ¢ ïðûñóòíîì äàëàñàâàííåì ïðîòàê âíåøíåãà æóðû äàêðûòûì äàëàñàâàííåì ïðîñòàé áîëüøñòâàì ãàëàñîì ¢ðûñóòíûõ. Ïðû ðî¢íàé êîëüêàñö³ äàëàñîì¢ "çà" ö³ "ñóïðàöü" âîëàñ ñòàðøûí³ æóðûû ç'ÿ¢ëÿåööà âûðàøàëüíûì. Đàøýííå æóðû àôàðì ïðàòàêîëàì, ÿê³ ïàäï³ñâàåööà ¢ñ³ì³ ÷ëüöàì³ æóðû, ÿê³ÿ ïðûíÿë³ ¢äçåë ó ãàëàñàâàí í³.

12. Êðûòýðû àäçíàê³ýñê³çíûõ ïðàåòà¢:
àäïàâåäíàñöü óì îâàì êí íêóðñó;
âûñîê³ ïðàôåñ³éíû ¢çðîâåíü;
âûêàðûñòàííå àðûã³íàëüíàãà ðàøýííÿ;
àäëþòàâàííå íàéâîëåé âûðàçíàé âûâû.

13. Êàíâåðòû ¢äçåëüí³êà¢ êî íêóðñó ðàñïÿ÷àòâàþöà ïàñëÿ âûíÿñåííÿ ðàøýííÿ æóðû ïà âûí³êàõ êî íêóðñó.

14. Đàøýííåì æóðû âûçíà÷àööà ýñê³çíû ïðåâë, ÿê³ çàíÿ¢ 1-å ì åñöà, ³ ïåðà ì îæöà (à¢òàð ãýòàãà ýñê³çíàãà ïðåêòó).

15. Âûí³ê³ êî íêóðñó ïóáë³êóþöà¢ òûäí¸âû òýðì³í ïàñëÿ âûíÿñåíÿ ðàøýííÿ æóðû íàô³öûéíû ñàéòå Ë³äñêàãà ðà¸ííàãà âûêàíà¢÷àãà êà ì³òýòà.

16. Ïåðà ì îæöà êî íêóðñó àòðû ì ë³âàå ïðàâà íà ñòâàðýííå ï î ì³êà¢ àäïàâåäíàñö³ ç çàêàíàãà¢ñòâà ì .

17. Ïàøòâûÿ ³ ³íøûÿ âûäà¢ê³ ¢äçåëüí³êà¢ êî íêóðñó àïëà÷âàþöà çà³õ êî øò.

18. Ïàñëÿ çàÿðøýííÿ ïðàöû æóðû êî íêóðñíûÿ ìàòýðûëû âÿðòàþöà ¢äçåëüí³êà ì êî íêóðñó.

ÄÀÄÀÒÀÊ
äà Ï àëàæýííÿ ïðà ïàðàäàê àðãàí³çàöû³ ³ ïðàâÿçåííÿ àäêðûòàãà êî íêóðñó ýñê³çíûõ ïðàåêòàº¢ ï î ì³êà "Çàñíàâàëüí³ê çà ì êà - êíÿçü Ãåäû ì³í"

Àääçåë ³äÿàëàã³÷íàé ïðàöû,
êóëüòóðû ³ ïà ñïðàâàõ ì îëàäç³
Ë³äñêàãà ðàéâûêàíêà ì à

_____
Ï ðîçâ³ø÷à, ³ ì ÿ ïà áàöüêó (êàê³ òàêîå ì åëöà)

_____

_____
òýëåôí

ÇÀß¡ ÊÀ
íà ¢äçåë ó êî íêóðñå

Ï ðàø¢ êëþ÷ûöü ì ÿíå ¢ ñï³ñ óäçåëüí³êà¢ êî íêóðñó ýñê³çíûõ ïðàâêòà¢ ï î ì³êà "Çàñíàâàëüí³ê çà ì êà - êíÿçü Ãåäû ì³í" ó ã. Ë³äà.

Àáàâÿçàâàþñÿ ïðàäñòàâ³öü êî íêóðñíûÿ ì àòýðûÿëû 15 ñòóäçåíÿ 2018 ã. íå ïàçíåé 17:00 ïà àäðàñå: ã. Ë³äà, âóë. Ñàâåòêàÿ, 8, êàá. 62, àääçåë ³äÿàëàã³÷íàé ïðàöû, êóëüòóðû ³ ïà ñïðàâàõ ì îëàäç³ Ë³äñêàãà ðàéâûêàíêà ì à.

Ç ó ì îâà ì ³ êî íêóðñó àçíà¸ì ëåíû ³ çãîäí ûû.

²í³öûÿëû, ïðîçâ³ø÷à _____ ï î äï ³ñ _____ äàòà

Ãà ì åëü÷óê³ ñóñòðýë³ñÿ ñà Çì ³öåðà ì Áàðòî ñ³êà ì

Ó Öýíòðû áåëàðóñêàé ì îâû ¢ Ãî ì åæ³ ïðàéøëà ïàäçåÿ äûÿëî㠖ëëóáà " Ì ³æðý÷÷à", äçå ãî ñöå ì âûòó ³ ¢ áåëàðóñê³ ï³ñü ì åí³ê ³ áàðä Çì ³öåð Áàðòî ñ³êà ç òý ì àé "Òðûì ³ ô ³ òðàâåäûÿ ÷àëàâåêà ¢ ÕÕ ñòàãîääç³".

À¢òàð ïðýçåíòàâà¢ ñâàþ äðóãóþ ê³ãó "Áû¢ ó ïàíà âåðàááéêà ãàâàðó ø÷û", ïðàñïÿâà¢ ï åñí³, ðàñïàâîäñêó ïàâÿäà¢ ïðà ñâàå âàí äîð¢ê³ ïà ñâåöå.

Í àâåäâàëüí³ê³ çàêðàíó³òý ì óì Äðóãîé ñóñâåòíàé âàéíû, ðàçâàæàë³, øòî òàêîå äàáðî ³ çëî, ñïðà÷àë³ñÿ, ÷àì óçàñòàþöà³ì ¸ íû çá³òûõ, àëå íå çàáí éöà¢, ³ ÷à ì óã³ñòî ðûÿ ï³øàöà ïåðà ì îæöà ì .

- Ñóñòðý÷à ïàê³óëà àä÷óâàííå, øòî ì û ñóñòðýë³ñÿ ñà ñâà³ì ÷àëàâåêà ì ³ àä÷óë³ ÿãî, - äçÿë³ë³ñÿ íàâåäâàëü í³ê³ ñóñòðý÷û.

Đàäû¸ Đàöûÿ.

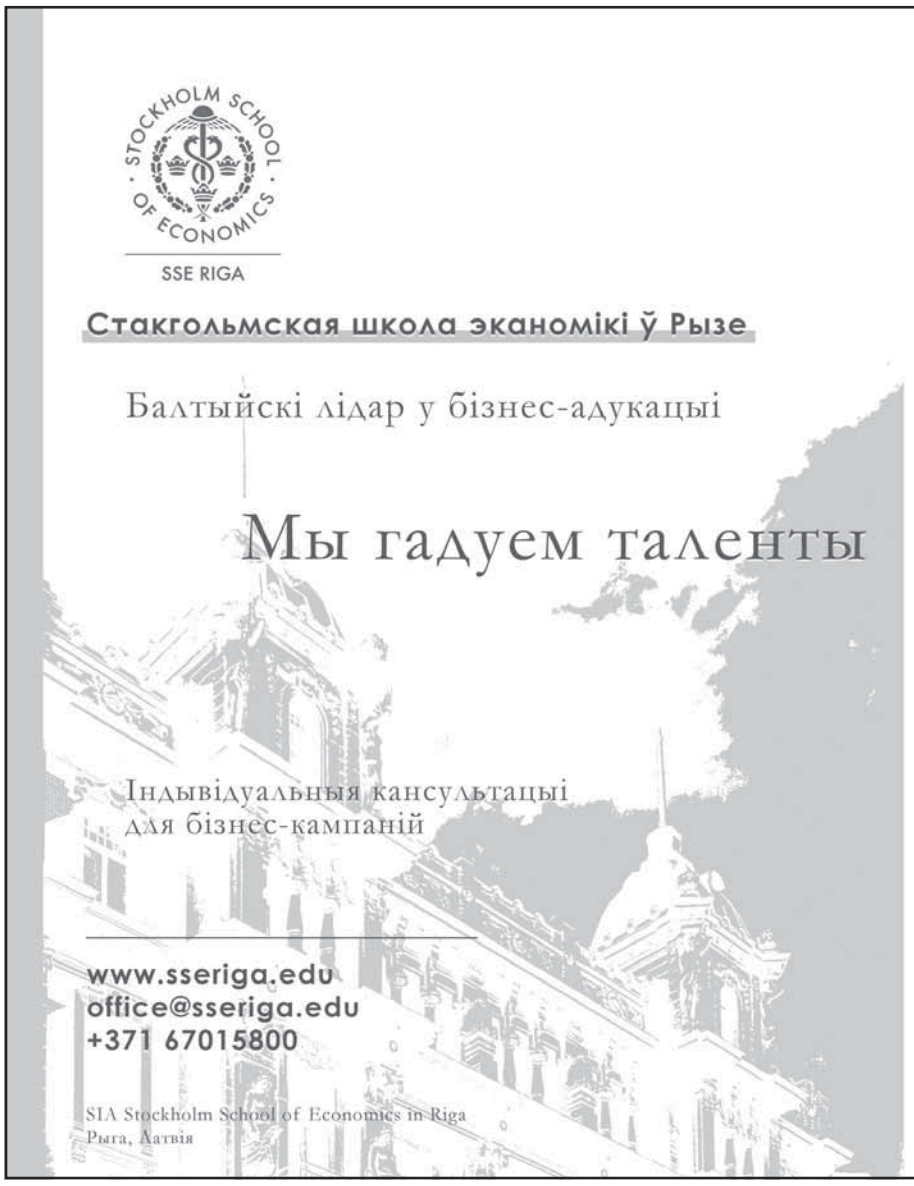

Â³íøóåì ñÿáðî¢ ÒÁÌ, ÿê³ÿ íàðàäç³ë³ñÿ ¢ ë³ñòàïàäçå

Àáðàã³ìîâ³÷ Ìàðûíà ß¢ãåí.
Àë³õâåð Ëþäì³ëà ¡ëàäç³ñëàâ.
Àì³íàâà Ñâÿòëàíà
Àíäðýåâà Ãàë³íà Àíäðýå¢íà
Àíäðýéêàâåö Íàäçåÿ Äì³òð.
Àíö³ôîðà¢ Àëåã Ì³êàëàåâ³÷
Àíöûïîâ³÷ Ìàêñ³ì Ðûãîðàâ³÷
Àñåöê³ Àðêàäçü
Àñìàêî¢ñêàÿ Àëåíà
Àòðàõ³ìîâ³÷ ²îñ³ô Êàíñòàíö³í.
Áàáàê Âîëüãà
Áàáêîâà Ãàííà ²ãàðà¢íà
Áàðàíà¢ Àëÿêñàíäð Ãåîðã³åâ³÷
Áàðîäêà Çì³öåð Ì³õàéëàâ³÷
Áàðòàñåâ³÷ Ëþäì³ëà
Áà¢òîâ³÷ Ì³õàñü
Áàõâàëà¢ Äçì³òðû
Áåëàêîç Âåðà
Áîðûí Àëåã Ì³êàëàåâ³÷
Áóëàø Àëåíà
Áóñüêî Ñàô³ÿ Ðàìàíà¢íà
Áóõàâåö Ïÿòðî Ïÿòðîâ³÷
Áåëÿ¢ñêàÿ Òàööÿíà
Áûöêåâ³÷ Ñÿðãåé Àëÿêñàíäð.
Âàäàíîñàâà Ôà³íà Àëÿêñàíäð.
Âàñüêî Â³êòàð Âÿ÷àñëàâàâ³÷
Âåò÷ûíà¢ Ñÿðãåé
Â³êòîð÷ûê Í³íà Ñÿðãåå¢íà
Â³öåíÿ Àëåã Àëÿêñàíäðàâ³÷
Â³øíå¢ñê³ Ïàâåë Óëàäç³ì³ð.
Âîëêà¢ Àëåã
Âÿðö³íñê³ Àíàòîëü ²ëü³÷
Ãàëÿøî¢ Çì³öåð
Ãàíöýâ³÷ Âîëüãà Ìå÷ûñëàâ.
Ãàí÷àðîâà Òàööÿíà
Ãàðãóí Ëåàí³ä ²ãàðàâ³÷
Ãàðëóêîâ³÷ ß¢ãåí Äçì³òðûåâ³÷
Ã³âî³íà Âîëüãà Ì³õàéëà¢íà
Ãëåáàö³õ Âàñ³ëü Á.
Ãëóõàâà Ñâÿòëàíà Ïÿòðî¢íà
Ãíåä÷ûê Àëåã
Ãîðáà÷ Àëÿêñàíäð Êëà¢äç³åâ³÷
Ãðóøà Äàð'ÿ ¡ëàäç³ì³ðà¢íà
Ãðûá ßí ßíàâ³÷
Ãðûãàðîâ³÷ Àíäðýé Àíàòîë.
Ãóáàðýâ³÷ Â³êòàð Äçì³òðûåâ³÷
Ãóá÷ûê ß¢ãåí ²âàíàâ³÷
Ãóð'ÿí Àëåíà Áàðûñà¢íà
Ãó÷îê ß¢ãåí Ñÿðãååâ³÷
Äàáðàâîëüñê³ Àëÿêñàíäð Àë.
Äàâûäçüêà Ñâÿòëàíà
Äàí³øýâ³÷ Âîëüãà Âÿ÷àñëàâ.
Äà¢ëþä Íàòàëëÿ Ì³êàëàå¢íà
Äàöýíêà Àëÿêñàíäð Ê³ðûëàâ³÷
Äçåðáÿí¸âà Àíæàë³êà
Äç³öýâ³÷ Ëþäì³ëà Ì³êàëàå¢íà
Äçÿäçþëÿ Âåðà
Äëàòî¢ñêàÿ Àë³íà Àëÿêñàíäð.
Äîìàø Âàëÿíö³íà ²îñ³ôà¢íà
Äîñ³íà Àëåíà
Äî¢íàð Àëÿêñàíäð Àíäðýåâ³÷
Äðàãóí Äàíóòà
Äðàçäîâ³÷ Àëåíà Ñòàí³ñëàâ.
Äðûãà Ñâÿòëàíà Ì³êàëàå¢íà
Äóáåêî Ãàííà Ì³õàéëà¢íà
Äóáîâ³ê ²íà Ïÿòðî¢íà
Äóáðî¢ Àëåã Àíàòîëüåâ³÷
Åðìàêîâà Àëÿêñàíäðà Ì³êàë.
Åñüìàí Ðûãîð Ì³õàéëàâ³÷
Å¢ñ³åâ³÷ Íàòàëëÿ Àíàòîëüå¢íà
Åô³ìåíêà Ãàííà Ñÿðãåå¢íà
Æäàíîâ³÷ Ì³õà³ë Âàñ³ëüåâ³÷
Çàéêî¢ñê³ Ýäâàðä Ì³õàéëàâ³÷
Çàðýöêàÿ Âåðà ß¢ãåí'å¢íà
Çäàíîâ³÷ Óëàäç³ì³ð Âàñ³ëüåâ³÷
Çóåâà Ãàë³íà Ïà¢ëà¢íà
²ãíàò÷ûê Àíäðýé Âàëåð'åâ³÷
²îêøà Ìàðûÿ Ì³êàëàå¢íà
Êàâàë¸âà Àëåíà Ïÿòðî¢íà
Êàâàë¸¢ Àëÿêñåé Àëÿêñàíäð.
Êàâàëü÷óê Êàðàë³íà
Êàäûø Ëþáî¢
Êàæàìÿê³í Ãåíàäçü Âÿ÷àñëàâ.
Êàçàêî¢ Àëåñü
Êàçà÷îíàê Ñÿðãåé
Êàçëî¢ñê³ Ðóñëàí Êàíñòàíö³í.
Êàëàòî¢ê³íà Ëàðûñà Àíàòîë.
Êàë÷àíà¢ Àëåã Àëÿêñååâ³÷
Êàïîéêà ¡ëàäç³ì³ð
Êàðïîâ³÷ ²ðûíà ²âàíà¢íà
Êàñöþêåâ³÷ Òàööÿíà ¡ëàäç³ì³ð.
Êàñöÿí Àëüãåðä Äçÿí³ñàâ³÷
Êàöÿøî¢ Äçì³òðûé Ñÿðãååâ³÷
Ê³åíÿ ¡ëàäç³ì³ð Óëàäç³ì³ðàâ³÷
Ê³ðýåâà Àëåíà ¡ëàäç³ì³ðà¢íà
Êë³êóí Òàööÿíà
Êîçåë Âàëåðû
Êîçåë Ãàë³íà Ìàðêà¢íà
Êîðíå¢ Àëåñü Êàñüÿíàâ³÷
Êîøê³íà Ëþäì³ëà ×àñëàâà¢íà
Êðóãë³ê Óëàäç³ìð Àíàòîë.
Êðóê Âàëÿíö³íà ²îñ³ôà¢íà
Êðûæàíî¢ñêàÿ Âîëüãà Àëÿê.
Êóáàç¸ëêà Ãåíàäçü Ì³õàéëàâ³÷
Êóäëàöêàÿ Âàëÿíö³íà
Êóæàíàâà Âîëüãà
Êóçüìà Àëÿêñàíäð
Êóçüì³÷ Ì³êàëàé Ïÿòðîâ³÷
Êóëàêåâ³÷ Ñÿðãåé Àäàìàâ³÷
Êóïðýåâà Òàööÿíà Óëàäç³ì³ð.
Êóðí³öêàÿ ßíà ²âàíà¢íà
Êó÷ûíñêàÿ Ãàë³íà
Ëàï³öêàÿ Ñâÿòëàíà
Ëàïêî¢ñêàÿ Áðàí³ñëàâà Ì³õ.
Ëåâ³ò Ç³ìöåð
Ëåïÿöþõ³íà Ãàííà
Ë³ñ³öêàÿ Âîëüãà Ì³êàëàå¢íà
Ë³ñ³öûí Ãåíàäçü Äçÿìüÿíàâ³÷
Ë³òî¢÷ûê Ñâÿòëàíà Ì³õàéë.
Ëîéêà Àëåã Ïà¢ëàâ³÷
Ëîéêà Í³íà Ñöÿïàíà¢íà
Ëîñü Äç³ÿíà ²âàíà¢íà
Ëóáÿíàâà Òàööÿíà Â³êòàðà¢íà
Ëûñîâà Òà³ñà
Ëÿøóê Âàëåðûÿ
Ìàçóð Òàìàðà Ì³õàéëà¢íà
Ìàêàðýâ³÷ Íàòàëëÿ Ì³õàéë.
Ìàêîâ³÷ Ãç³íà
Ìàë³íî¢ñêàÿ Ìàðòà ß¢ãåí.
Ìàë³íî¢ñê³ Â³êòàð Ëåàí³äàâ³÷
Ìàðà¢ñê³ Ôåë³êñ Äàì³í³êàâ³÷
Ìàðãîâ³÷ Àíòîí Àíòîíàâ³÷
Ìàðîç Æàíà Ì³êàëàå¢íà
Ìàðîçàâà Ñâÿòëàíà Âàëÿíö³í.
Ìàöêî¢ñêàÿ Íàòàëëÿ Âàñ³ë.
Ìàöþêåâ³÷ Ïà¢ëþê ²âàíàâ³÷
Ìåëüí³ê Ì³õàñü ²âàíàâ³÷
Ìåëüí³êà¢ Àëÿêñàíäð
Ìåëüí³êà¢ Àíäðýé Ì³õàéëàâ.
Ìåëüí³êà¢ Þðû Ñÿðãååâ³÷
Ìåëÿøêåâ³÷ Þðû Â³êòàðàâ³÷
Ì³æóðûíà Ðà³ñà Êàíñòàíö³í.
Ì³ëàø Ëåâàêàäç³ÿ
Ì³ëþöü Àíàòîëü ²âàíàâ³÷
Ì³õàëåâ³÷ Ì³ëàíà Ì³õàéëà¢íà
Ì³öêåâ³÷ Àíäðýé Ì³êàëàåâ³÷
Ìîí³÷ Ç³ì³öåð
Ìóõ³íà Ëåàíàðäà Ñòàí³ñëàâ.
Íàã³í Ïàâåë Ïÿòðîâ³÷
Íåñöåðà¢ Àëÿêñåé
Í³êàëàåâ³÷ (Ïàë³íêà) Âîëüãà
Í³ê³ö³íà Ë³ëÿ
Í³ê³ö³íà Ëþäì³ëà Êàíñòàíö³í.
Ïàãðýá³öê³ Àëåã
Ïàäàñåí³êà¢ Âàñ³ëü
Ïàëÿø÷óê Òàööÿíà
Ïàíþö³÷ Àëÿêñàíäð
Ïàðàæûíñê³ Àëÿêñàíäð
Ïàðîñàâà Ìàðûíà
Ïàøêåâ³÷ Âàëåðû Âàñ³ëüåâ³÷
Ïðàêàïîâ³÷ Ì³êàëàé Ì³êàë.
Ïðàêîï÷ûê Ìàðûíà Ì³õàéë.
Ïðàõàðýíêà Êàöÿðûíà Âàëÿíö.
Ïðûáûø Ïàâåë ²âàíàâ³÷
Ïóãà¢êà Àëåíà
Ïóãà÷ý¢ñê³ Àëÿêñàíäð Â³êòàð.
Ïûëü÷àíêà ß¢ãåí Àëÿêñàíä.
Ïÿ÷êîâà ß¢ãåí³ÿ ßêà¢ëå¢íà
Ðàáóøêî Àíàñòàñ³ÿ Â³êòàðà¢íà
Ðàäç³âîí ²ðûíà
Ðàäêî¢ Ãåíàäçü Àíäðýåâ³÷
Ðàäûíà Äàíóòà Àëÿêñàíäðà¢íà
Ðàæêî ²ðûíà Ôðàíöà¢íà
Ðàëüêî Ëåàí³ä Ì³õàéëàâ³÷
Ðàìàíþê Íàòàëëÿ
Ðîçóìà¢ Àíàòîëü ß¢ãåíüåâ³÷
Ðóñåöê³ Ìàðö³í ²ãàðàâ³÷
Ðóòêî¢ñêàÿ ß¢ãåí³ÿ Êàðïà¢íà
Ðûæûêà¢ Ì³õà³ë
Ðýçí³êàâà Íàñòàññÿ ¡ëàäç³ì³ð.
Ñàááàëå¢ñê³ ¡ëàäç³ñëà¢ Óëàäç³ì.
Ñàâ³öêàÿ ßí³íà ²îñ³ôà¢íà
Ñàâ³÷ Àëÿêñàíäð Àëÿêñàíäð.
Ñàëåé Àëåíà Ì³õàéëà¢íà
Ñàëåé Ëàðûñà ²âàíà¢íà
Ñàðíàöê³ ²ãàð
Ñåâàñöþê Ìàðûíà Ëåàí³äà¢íà
Ñåâàñöÿí Ïàâåë
Ñåðã³åâ³÷ Äçì³òðû
Ñ³ìàêîâà Ðýã³íà ²îñ³ôà¢íà
Ñ³íêåâ³÷ Ì³êàëàé Ñöÿïàíàâ³÷
Ñ³òí³êà¢ Àðö¸ì Ñÿðãååâ³÷
Ñêîê Â³êòàð Óëàäç³ì³ðàâ³÷
Ñêðûïí³÷ýíêà Ãåîðã³ Ñÿðã.
Ñêóðàòîâ³÷ Àðêàäçü
Ñëàááàäç³í Àëÿêñàíäð Þð'åâ³÷
Ñìàðãóí Âàëÿíö³í Âàñ³ëüåâ³÷
Ñîéêà Ì³êàëàé Óëàäç³ì³ðàâ³÷
Ñîëòàí Àëåíà Àíòîíà¢íà
Ñòàëÿðîâà Âåðà
Ñòàíêåâ³÷ Ëàðûñà Ô¸äàðà¢íà
Ñòàñåâ³÷ ß¢ãåí³ÿ Âàëåð'å¢íà
Ñòàñþêåâ³÷ Äç³íà
Ñóðêî Àíàòîëü
Ñöåïóë¸íàê Ýìà Àíòîíà¢íà
Ñöÿïêî¢ñêàÿ Õðûñö³íà
Òàðàñåâ³÷ Ñâÿòëàíà Ì³õàéë.
Òà¢ãåíü Àíòîí
Òîç³ê Ýäóàðä
Òðàô³ìåö Óëüÿíà Ñâÿòàñëàâ.
Òðàô³ì÷ûê Àëåíà Âåí³ÿì³í.
Òóðöýâ³÷ Ïàë³íà Â³êòàðà¢íà
Òûãðûöêàÿ Âîëüãà Àëÿêñàíä.
Òû÷ûíà Çì³öåð Âàëÿíö³íàâ³÷
Òûøêî ²âàí ²âàíàâ³÷
Óëàñîâà Äàð'ÿ
Óëàñåâ³÷ Äàð'ÿ
Ôåäàðîâ³÷ Êàöÿðûíà
Ôåäàðîâ³÷ Íàäçåÿ
Ôðàëî¢ Àëÿêñåé Âàëåð'åâ³÷
Ôÿäçþøûí ßãîð ßãîðàâ³÷
Õàì³íñê³ Ì³õàñü Àëÿêñàíäð.
Õâîø÷ Ãàë³íà
Õëÿáà Ãëåá ²ãàðàâ³÷
Öàðêî¢ Ì³êàëàé Ïðîõàðàâ³÷
Öâ³ê Âàëåð ²îñ³ôàâ³÷
Öâÿòêîâà Àëåíà Ì³êàëàå¢íà
Öåõàíîâ³÷ Ñâÿòëàíà
Ö³ìàõîâ³÷ Àëÿêñàíäðà ²âàí.
Öÿðýø÷àíêà ²ãàð Áàðûñàâ³÷
×àðíàìîðäà¢ Âàëåð
×àõîâ³÷ Ã. Ã.
×àøóí Óëàäç³ì³ð
×ûæ Óëàäç³ñëà¢ Àëÿêñàíäð.
Øí³òî¢ñê³ Ì³õàñü
Øïàê-Ðûòñê³ Þðàñü
Øóòàâà Âîëüãà Â³êåíöüå¢íà
Ø÷óðêî Ãàë³íà Àëÿêñàíäð.
Ø÷óðêî Ë³äç³ÿ ²âàíà¢íà
Ø÷ýðá³í ²âàí Àëÿêñååâ³÷
Øûëà ²âàí Óëàäç³ì³ðàâ³÷
Øûìàí÷ûê Ñâÿòëàíà Ì³êàë.
Øûìêóñ Ðû÷àðä Ýäóàðäàâ³÷
Þ÷êàâ³÷ Àêñàíà Ñòàí³ñëàâà¢íà
ßêà¢öàâà Ëþäì³ëà ¡ëàäç³ì³ð.
ßëóã³í Ýðíåñò Âàñ³ëüåâ³÷
ßí³ö³ Ì³õà³ë ²âàíàâ³÷
ßñêåâ³÷ Àëÿêñåé Þð'åâ³÷

Íàâ³íû Ãåðìàí³³

Ýêñïàç³öûÿ Áåëàðóñ³ ¢ Ôðàíêôóðöå ïðûñâå÷àíà 500-ãîääçþ êí³ãàäðóêàâàííÿ

Íàöûÿíàëüíàÿ ýêñïàç³öûÿ "Êí³ã³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü" íà 69-ì Ôðàíêôóðöê³ì êí³æíûì ê³ðìàøû ïðûñâå÷àíà 500-ãîääçþ áåëàðóñêàãà êí³ãàäðóêàâàííÿ. Íà ñòýíäçå Áåëàðóñ³ ïðàäñòà¢ëåíû ïðûñâå÷àíûÿ Ôðàíö³øêó Ñêàðûíó ³ çíàêàâàé þá³ëåéíàé äàöå âûäàíí³, ÿê³ÿ âûéøë³ ¢ äçÿðæà¢íûõ âûäàâåöòâàõ "Ìàñòàöêàÿ ë³òàðàòóðà", "Áåëàðóñêàÿ Ýíöûêëàïåäûÿ ³ìÿ Ï. Áðî¢ê³", "Áåëàðóñü", Âûäàâåöê³ äîì "Çâÿçäà", "Íàðîäíàÿ àñâåòà". Óñÿãî ¢ ýêñïàç³öû³ ïðàäñòà¢ëåíà êàëÿ 1 òûñ. êí³ã 2016-2017 ãàäî¢ âûïóñêó ðîçíàé òýìàòû÷íàé íàê³ðàâàíàñö³. Áóéíåéøû ¢ ñâåöå Ôðàíêôóðöê³ êí³æíû ê³ðìàø (Frankfurter Buchmesse) ó áÿãó÷ûì ãîäçå àäêðû¢ñÿ 11 êàñòðû÷í³êà. Ãýòà ç'åçä ïðàôåñ³ÿíàëà¢, ìåñöà, äçå ìîæíà çíàéñö³ ïàðòíåðà¢ ³ àáìåðêàâàöü ïðàôåñ³éíûÿ ïðàáëåìû êí³ãàâûäàâåöêàãà ðûíêó ¢ ñâåöå. Ïà òðàäûöû³, íà ôîðóìå àäíà ç êðà³í ïðûñóòí³÷àå ¢ ÿêàñö³ ãàíàðîâàãà ãîñöÿ. Ó 2017 ãîäçå ³ì ñòàëà Ôðàíöûÿ. Øòîãîä ó ê³ðìàøû ¢ Ôðàíêôóðöå-íà-Ìàéíå ïðûìàþöü óäçåë áîëüø ÿê 7 òûñ. ýêñïàíåíòà¢ ñà 100 êðà³í, ÿãî íàâåäâàþöü êàëÿ 300 òûñ. ÷àëàâåê, àêðýäûòàâàíà áîëüø çà 10 òûñ. æóðíàë³ñòà¢ ³ áëîãåðà¢.

blr.belta.by.
Ôîòà Ì³í³ñòýðñòâà ³íôàðìàöû³.

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск вул. Румянцава, 13, тэл. 284-85-11, разліковы рахунак
№ 3015741233011 у Аддзяленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ Белінвестбанк", г. Мінска, код 739

6 кастрычніка 2017 г. № 97

Í. ². Êà÷àíàâàé,
Ê³ðà¢í³êó Àäì³í³ñòðàöû³
Ïðýç³äýíòà Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü,
âóë. Êàðëà Ìàðêñà, 38
Ì³íñê, 220016

Àá óøàíàâàíí³ ïàìÿö³
Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû

Ïàâàæàíàÿ Íàòàëëÿ ²âàíà¢íà!

Ó ãýòûì ãîäçå ¢ñÿ Áåëàðóñü ñâÿòêóå 500-ãîääçå áåëàðóñêàãà êí³ãàäðóêàâàííÿ, ÿêîå ðàñïà÷à¢ çíàêàì³òû Ôðàíöûñê Ñêàðûíà. Òàìó íåâûïàäêîâà, øòî ¢ 1990 ã. ó ÑÑÑÐ áûëà âûäàäçåíà ìàíåòà ¢ ÿãî ãîíàð, à ¢ Ì³íñêó ïðàñïåêò Ëåí³íà ïà÷à¢ íàñ³öü íàçâó ïåðøàãà áåëàðóñêàãà êí³ãàäðóêàðà.

Ó ãýòûì ãîäçå áåëàðóñêàÿ ³íòýë³ãåíöûÿ ï³ñüìîâà çâÿðòàëàñÿ äà Ê³ðà¢í³êà íàøàé äçÿðæàâû ç ïðàïàíîâàé íàäàöü ³ìÿ Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû Íàöûÿíàëüíàìó àýðàïîðòó àáî Íàöûÿíàëüíàé á³áë³ÿòýöû. Íà æàëü, ãýòûÿ ïðàïàíîâû íå àòðûìàë³ ïàäòðûìê³. Àëå 2017 ãîä ÿø÷ý íå ñêîí÷û¢ñÿ, ³ Ïðýç³äýíöê³ ¢êàç àá äàäàòêîâûì óøàíàâàíí³ ïàìÿö³ çíàêàì³òàãà íà ¢âåñü ñâåò áåëàðóñà ïðûíÿöü ìîæíà. Òàê³ ¢êàç çíîéäçå øûðîêóþ ïàäòðûìêó íàøàãà íàðîäà ³ ïàäûìå ì³æíàðîäíû ïðýñòûæ Áåëàðóñ³.

Ç ïàâàãàé,
ñòàðøûíÿ ÒÁÌ À. Òðóñà¢.

Грамадскае аб'яднанне
"Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны"
220034, г. Мінск вул. Румянцава, 13, тэл. 263-85-11, разліковы рахунак
№ BY84BLBB30150100129705001001 у Аддзяленні па Мінску і Мінскай вобласці №539 ААТ Белінвестбанк", г. Мінска, код BLBBBY2X

10 кастрычніка 2017 г. №101

Ê³ðà¢í³êó Àäì³í³ñòðàöû³
Ïðýç³äýíòà Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü
Êà÷àíàâàé Í. I.,
âóë. Ê. Ìàðêñà,38,
220016, ã. Ì³íñê

Àá óøàíàâàíí³ ïàìÿö³ Çîñüê³ Âåðàñ

Øàíî¢íàÿ Íàòàëëÿ ²âàíà¢íà!

30 âåðàñíÿ 2017 ã. ñïî¢í³ëàñÿ 125 ãàäî¢ ç äíÿ íàðàäæýííÿ Çîñüê³ Âåðàñ (Ëþäâ³ê³ Ñ³â³öêàé-Âîéö³ê) çíàêàì³òàé äçÿÿ÷ê³ áåëàðóñêàãà àäðàäæýííÿ, ÿêàÿ ïðàæûëà äî¢ãàå ³ ö³êàâàå æûööÿ, äîáðàé çíà¸ìàé Ìàêñ³ìà Áàãäàíîâ³÷à.

Íàæàëü, ó íàøàé êðà³íå íå çâÿðíóë³ íàëåæíàé óâàã³ íà þá³ëåé Çîñüê³ Âåðàñ. Àëå ÿø÷ý íå ïîçíà çðàá³öü ó ãýòûì ãîäçå ïý¢íûÿ äçåÿíí³.

Ìû ïðàïàíóåì:

1) âûäàöü ìàñòàöê³ êàíâåðò ç âûÿâàé Çîñüê³ Âåðàñ;

2) íàäàöü ³ìÿ Çîñüê³ Âåðàñ àäíîé ç á³áë³ÿòýê ó ã. Ì³íñêó ³ ã. Ãðîäíà, äçå ÿíà ¢ ñâîé ÷àñ àêòû¢íà ïðàöàâàëà;

3) íàçâàöü ó ÿå ãîíàð àäíó ç âóë³ö ó âûøýéçãàäàíûõ ãàðàäàõ Áåëàðóñ³.

Ìû ñïàäçÿ¸ìñÿ íà Âàøàå ðàçóìåííå ãýòàãà ïûòàííÿ ³ ïàäòðûìêó.

Ç ïàâàãàé,
ñòàðøûíÿ ÒÁÌ Àëåã Òðóñà¢.

¹ 43 (1350) 25 ÊÀÑÒÐÛ × Í ²ÊÀ 2017 ã.
Наша Слова

Àëåã Òðóñà¢

Ã³ñòîðûÿ ñÿðýäíÿâå÷íàé Å¢ðîïû (V - XV ñòàãîääç³)

(Ïðàöÿã. Ïà÷àòàê ó ïàïÿðýäí³õ íóìàðàõ.)

Ó XIV ñò. çìàãàííå ïàì³æ öâåðñê³ì³ ³ ìàñêî¢ñê³ì³ êíÿçÿì³ çà ÿðëûê íà âÿë³êàå ¢ëàäç³ì³ðñêàå êíÿæàííå ¢çìàöí³ëàñÿ. ßê íàï³ñà¢ àäç³í ñó÷àñíû ðóñê³ ã³ñòîðûê, íà áàêó öâåðñê³õ êíÿç¸¢ áûë³ ïðàâû ñòàðøûíñòâà, àñàá³ñòàÿ äàðîéñòâà, þðûäû÷íûÿ ³ ìàðàëüíûÿ ñðîäê³; íà áàêó ìàñêî¢ñê³õ - ãðîøû ³ ìàéñòýðñòâà ïðûñòàñî¢âàööà äà àáñòàâ³í. Ó ãýòû ÷àñ Öâåð íàëàäç³ëà ñÿáðî¢ñê³ÿ äàííîñ³íû ç ÂÊË. Ó 1320 ã. äà÷êà Ãåäûì³íà Ìàðûÿ âûéøëà çàìóæ çà öâåðñêàãà êíÿçÿ Ì³õà³ëà, à íå¢çàáàâå äà÷êà Êåéñòóòà âûéøëà çà êíÿçÿ ²âàíà Ì³õàéëàâ³÷à. Äîñûöü ÷àñòà ïàëê³ Öâåðû âàÿâàë³ ðàçàì ç âîéñêàì³ ÂÊË ñóïðàöü êðûæàêî¢. Ó çìàãàíí³ ç öâåðñê³ì³ êíÿçÿì³ ìàñêî¢ñê³ÿ ¢âåñü ÷àñ àáàï³ðàë³ñÿ íà Àðäó ³ òàòàðñê³ÿ âîéñê³. Òàê, ìàñêî¢ñê³ êíÿçü Þðûé Ì³õàéëàâ³÷ çí³ø÷ûë ó Àðäçå ñâàéãî ñâàÿêà Ì³õà³ëà Öâåðñêàãà, àëå íå¢çàáàâå áû¢ ñàì çàá³òû ÿãîíûì ñûíàì.

Ó 1327 ã. Öâåð óçíÿ÷àë³ëà ïà¢ñòàííå ñóïðàöü Àðäû. Ó ãîðàäçå áû¢ çàá³òû òàòàðñê³ ïàñëàíí³ê ³ çí³ø÷àíû ÿãîíû àòðàä. Òàäû çàëàòààðäûíñê³ õàí äàðó÷ûë ìàñêî¢ñêàìó êíÿçþ ²âàíó Êàë³öå ïàêàðàöü öâåðöà¢. Êàë³òà ¢çíÿ÷àë³¢ òàòàðñêàå âîéñêà, ñòëóì³¢ ïà¢ñòàíöà¢ ³ äàø÷ýíòó ðàçðàáàâà¢ Öâåðñêóþ äçÿðæàâó. Çà ãýòà ¢ 1328 ã. ¸í àòðûìà¢ òûòóë âÿë³êàãà êíÿçÿ.

Àäíàê Öâåð ïàñòóïîâà àäðàäæàëàñÿ ³ ç äàïàìîãàé âÿë³êàãà êíÿçÿ ë³òî¢ñêàãà Àëüãåðäà, ÿê³ ¢ 1347 ã. àæàí³¢ñÿ ç öâåðñêàé êíÿç¸¢íàé Þëüÿíàé, ïðàöÿãâàëà çìàãàööà ç Ìàñêâîþ. Ó ë³ñòàïàäçå 1368 ã. Àëüãåðä ïàäòðûìà¢ öâåðöà¢, ïàéøî¢ íà Ìàñêâó, àáëàæû¢ ÿå ³ òðû äí³ ñòàÿ¢ ïàä ñöåíàì³ ãîðàäà, àæ ïàêóëü íå àòðûìà¢ âûêóï.

Ó 1370 ã. ìàñêî¢ñê³ êíÿçü Äçì³òðûé çíî¢ íàïàäàå íà Öâåð. Àëüãåðä ðîá³öü äðóã³ ïàõîä íà Ìàñêâó ³ áÿðý ÿå ¢ àáëîãó 6 ñíåæíÿ 1370 ã. Ó ãýòû ÷àñ öâåðñê³ êíÿçü àòðûìë³âàå ¢ Àðäçå ÿðëûê íà âàëîäàííå ¡ëàäç³ì³ðñê³ì êíÿñòâàì.

Ó 1372 ã. âîéñê³ ÂÊË íà ÷àëå ç Â³òà¢òàì ³ Êåéñòóòàì çíî¢ óâàðâàë³ñÿ ¢ Ìàñêî¢þ, êàá ïàäòðûìàöü ñâàéãî ñàþçí³êà. Ó 1375 ã. ìàñêî¢ñê³ êíÿçü Äçì³òðûé àðãàí³çàâà¢ ñâîåàñàá³âû "êðûæîâû ïàõîä" íà Öâåð, çìàá³ë³çàâà¢øû âàéñêîâûÿ äðóæûíû äçåâÿòíàööàö³ ¢äçåëüíûõ êíÿç¸¢. Öâåðñê³ êíÿçü Ì³õà³ë ìóæíà àáàðàíÿ¢ñÿ, àáëîãà Öâåðû äî¢æûëàñÿ 5 òûäíÿ¢, àëå ãîðàä íå çäàâà¢ñÿ. Òàäû çàõîïí³ê³ ðàçáóðûë³ ³ çí³ø÷ûë³ ³íøûÿ ïàñåë³ø÷û âàêîë ãîðàäà. Êíÿçü Ì³õà³ë ïðàïàíàâà¢ çàì³ðûööà, øòî ³ áûëî çðîáëåíà.

Ó 1385 ã. öâåðñê³ êíÿçü Âàñ³ëü Ì³õàéëàâ³÷ àæàí³¢ñÿ ç äà÷êîé ê³å¢ñêàãà êíÿçÿ ¡ëàäç³ì³ðà Àëüãåðäàâ³÷à, ³ ñóâÿç³ ç äûíàñòûÿé Ãåäûì³íàâ³÷à¢ çíî¢ óçìàöí³ë³ñÿ. Ãýòàìó ñïðûÿëà ³ òîå, øòî ñûí âÿë³êàãà êíÿçÿ Àëüãåðäà ³ öâåðñêàé êíÿç¸¢íû ßãàéëà ¢ 1386 ã. ñòà¢ ïîëüñê³ì êàðàë¸ì. Ó 1430 ã. âÿë³ê³ êíÿçü Â³òà¢ò ðàçàì ç ìàñêî¢ñê³ì êíÿçåì Âàñ³ë¸ì Âàñ³ëüåâ³÷àì çàïðàñ³¢ íà ñâàþ êàðàíàöûþ òàêñàìà öâåðñêàãà êíÿçÿ Áàðûñà Àëÿêñàíäðàâ³÷à. Øýñöü òûäíÿ¢ áàÿâàë³ ãîñö³ ¢ êíÿçÿ Â³òà¢òà, àëå êàðàíàöûÿ íå àäáûëàñÿ, áî íà äàðîçå ïðàç Ïîëüø÷ó êàðîíó ñêðàë³, à ñàì Â³òà¢ò íå¢çàáàâå ïàì¸ð. Àäíàê ñóâÿç³ öâåðñê³õ êíÿç¸¢ ³ Ãåäûì³íàâ³÷à¢ çàñòàë³ñÿ ìîöíûì³, áî äà Àëüãåðäàâà öâåðñêàÿ êíÿç¸¢íà íàðàäç³ëà, àêðàìÿ çíàêàì³òàãà ßãàéëû, ÿø÷ý ñåì ñûíî¢.

Íàéáîëüøû ðîñêâ³ò ýêàíîì³ê³ ³ êóëüòóðû Öâåðñêàé äçÿðæàâû ïðûïàäàå íà ïåðøûÿ äçâå òðýö³ XV ñò., êàë³ ¢ Ìàñêâå ³ø ë³ äî¢ã³ÿ ãðàìàäçÿíñê³ÿ âîéíû ³ íàáåã³ íà Öâåð ñïûí³ë³ñÿ. Ó ïà÷àòêó XV ñò. öâåðñê³ êíÿçü ²âàí Ì³õàéëàâ³÷ ÷àêàí³öü ñâàå ãðîøû. Øûðîêàÿ ñëàâà ³øëà ïðà öâåðñê³õ ãàðìàò³êà¢ ÿê ïðà ñàìûõ ëåïøûõ íà Ðóñ³. Ó ñÿðýäç³íå XV ñò. ó ï³ñüìîâûõ êðûí³öàõ çãàäâàåööà ³ìÿ çíàêàì³òàãà ìàéñòðàãàðìàòí³êà Ì³êóëû Êðà÷ýòí³êàâà.

Àïîøí³ ðîñêâ³ò äçÿðæàâû àäáûâàåööà ïðû êíÿç³ Áàðûñå Àëÿêñàíäðàâ³÷û. Âÿäîìàÿ ÿãî àñàá³ñòàÿ çáðîÿ - ðàãàö³íà (â³ä äç³äû) ç íàäï³ñàì, øòî ãýòà ðàãàö³íà âÿë³êàãà êíÿçÿ Áàðûñà Àëÿêñàíäðàâ³÷à. Ðóêàÿöü ÿå áàãàòà àçäîáëåíà ñðýáðàì ³ ìàå øìàò ãðàâ³ðîâàê. Ñÿðîä ³õ - ñöýíû áàðàöüáû, ïàëÿâàííÿ, ãóëüòàðê³, ìûööÿ ¢ ëàçí³, ÷àñòàâàííÿ ³ ã. ä.

Àäíàê ïðû ²âàíå III Ìàñêâà³ÿ çíî¢ óçìàöí³ëàñÿ, âûçâàë³ëàñÿ àä àðäûíñêàé çàëåæíàñö³ ³ çàõàï³ëà çåìë³ Íî¢ãàðàäà. Íàñòóï³ëà ÷àðãà ³ Öâåðû. Ñïà÷àòêó òóò, ÿê ó Íî¢ãàðàäçå, Ïñêîâå àëüáî Ðàçàí³, áûëà ñòâîðàíà ñÿðîä áàÿð ñâàÿ "ïÿòàÿ êàëîíà", ÿêóþ Ìàñêâà ïàäêóï³ëà ãðàøûìà. Âÿë³ê³ êíÿçü ë³òî¢ñê³ Êàç³ì³ð, ñòà¢øû äàíà÷àñîâà ³ ïîëüñê³ì êàðàë¸ì, íå çàõàö³¢ ïàäòðûìàöü àí³ Íî¢ãàðàä, àí³ Öâåð. Ó âåðàñí³ 1485 ã. âîéñê³ ²âàíà III óçÿë³ ¢ àáëîãó Öâåð. Ïðàç íåêàëüê³ äç¸í ïàäêóïëåíûÿ áàÿðû ïåðàéøë³ íà áîê Ìàñêâû, ³ öâåðñê³ êíÿçü Ì³õà³ë Áàðûñàâ³÷ ç íåâÿë³êàé äðóæûíàé çì¸ã äàáðàööà äà ìåæà¢ ÂÊË, à ÿãî ìàö³, êíÿç¸¢íó Íàñòàññþ, óçÿë³ ¢ ïàëîí ³ âûâåçë³ ¢ Ìàñêâó. "Ìòàê ñêîí÷ûëàñÿ Âÿë³êàå Êíÿñòâà Öâÿðñêîå", - ñóìíà àäçíà÷û¢ ëåòàï³ñåö ó Âàëûíñê³ì êàðîòê³ì ëåòàï³ñå.

5. Âÿë³êàå Êíÿñòâà Ðàçàíñêàå

Ðàçàíñêàå êíÿñòâà ¢çí³êëà ¢ 1129 ã. ³ çàéìàëà òýðûòîðûþ Ñÿðýäíÿ³ ³ Àê³ äû âÿðõî¢å Äîíà. Äà ïðûõîäó òàòàðàìàíãîëà¢ òóò æûë³: ñëàâÿíñêàå ïëåìÿ âÿö³÷à¢ ³ øìàò ìÿñöîâûõ ô³íà-¢ãîðñê³õ íàðîäà¢, øòî áûë³ àñ³ì³ëÿâàíûÿ ñëàâÿíàì³. Äðóã³ì ïàñëÿ Ðàçàí³ ¢ êíÿñòâå áû¢ ãîðàä Ïðîíñê, ÿê³ ñòà¢ óäçåëüíûì êíÿñòâàì ÿø÷ý ¢ 1180 ã. Ãýòàå êíÿñòâà ¢âàõîäç³ëà ¢ ñêëàä Ðàçàíñêàé çÿìë³ äà 1483 ã. Ó 1237 ã. âîéñê³ õàíà Áàòûÿ çí³ø÷ûë³ ñòàë³öó äçÿðæàâû ¢ òàêîé ñòóïåí³, øòî ãîðàä íå çãîëå¢ àäðàäç³ööà, ³ ëþäç³ ÿãî ïàê³íóë³. Öÿïåð ãýòà òýðûòîðûÿ íàçûâàåööà Ñòàðàÿ Ðàçàíü ³ ¢ÿ¢ëÿå ñàáîþ âÿë³êàå ãàðàäç³ø÷à, à ïîáà÷ ¸ñöü ñëÿäû áûëîãà ïàñàäà. Àðõåîëàã³ âûâó÷àþöü Ñòàðóþ Ðàçàíü ïà÷ûíàþ÷û ç XIX ñò. ³ çðàá³ë³ òóò øìàò óí³êàëüíûõ àäêðûööÿ¢. Ðàçàíñêàÿ çÿìëÿ ñòàëà âàñàëàì Çàëàòîé Àðäû ³ ìóñ³ëà ïëàö³öü äàí³íó, à êíÿç³ - ïðàñ³öü ó õàíà¢ ÿðëûê íà ñâà¸ êíÿæàííå. Íîâàé ñòàë³öàé äçÿðæàâû ñòà¢ ãîðàä Ïåðàÿñëà¢-Ðàçàíñê³ (ç 1778 ã. ÿãî ïà÷àë³ íàçûâàöü Ðàçàííþ). Òàê³ì ÷ûíàì, ñ¸ííÿøíÿÿ Ðàçàíü çíàõîäç³ööà íà àäëåãëàñö³ 50 êì àä Ñòàðîé Ðàçàí³. Äî¢ã³ ÷àñ ðàçàíñê³ÿ êíÿç³ ìåë³ êàíôë³êòû ç ñóñåäçÿì³, Ìàñêâîþ ³ ÂÊË. Óæî ¢ 1300 ã. ìàñêî¢ñê³ÿ êíÿç³ çàáðàë³ ¢ Ðàçàí³ ãîðàä Êàëîìíó. Ó 1381 ã. ìÿæà ç Ìàñêâîþ ïà÷àëà ïðàõîäç³öü ïà Àöý. Ðîñêâ³ò Ðàçàí³ àäáû¢ñÿ ïàä ÷àñ êíÿæàííÿ Àëåãà ²âàíàâ³÷à (1356-1402). Ó 1395 ã. âîéñê³ Ðàçàí³ íàïàäàë³ íà áë³çê³ÿ äà ³õ çåìë³ ÂÊË. Ó äàêàç êíÿçü Â³òà¢ò ðàçá³¢ ðàçàíñê³õ êíÿç¸¢ (1395-1396 ã.). Òûì íå ìåíø, äðóæûíà Àëåãà ¢ 1401 ã. õàäç³ëà íà Ñìàëåíñê, à ¢ 1402 ã. - ³ íà Áðàíñê. Àäíàê ïàñëÿ 1427 ã. Ðàçàíñêàÿ çÿìëÿ íà íåéê³ ÷àñ ñòàëà âàñàëàì ÂÊË. Ó 1430 ã. ðàçàíñê³ êíÿçü ²âàí Ô¸äàðàâ³÷ ïðûñÿãíó¢ ÿê âàñàë Â³òà¢òó ³ áû¢ ó ÿãî íà ç'åçäçå ¢ Ëóöêó, äçå ÷àêàë³ êàðàëå¢ñêóþ êàðîíó. Ïðà ýêàíàì³÷íóþ ìîö êíÿñòâà ñâåä÷ûöü òîé ôàêò, øòî ç ÷àñî¢ êíÿæàííÿ Àëåãà ²âàíàâ³÷à Ðàçàíü âûïóñêàëà ñâàþ ìàíåòó. Àëå ç ñÿðýäç³íû XV ñò. Ðàçàíü ñòàíîâ³ööà âàñàëàì Ìàñêâû, ³ ¢ Ðàçàí³ ç'ÿ¢ëÿåööà ìàñêî¢ñê³ íàìåñí³ê. Ó 1516 ã. ïàñàäç³ë³ ¢ ìàñêî¢ñêóþ òóðìó àïîøíÿãà ðàçàíñêàãà êíÿçÿ ²âàíà ²âàíàâ³÷à, àëå òîé çäîëå¢ ïîòûì óöÿ÷û ¢ ÂÊË. Êàí÷àòêîâà ë³êâ³äàâàë³ Ðàçàíñêàå êíÿñòâà ¢ 1521 ã.

ÀÑÍÎ¡ÍÛß ÒÝÐÌ²ÍÛ

Áåðàñöÿíàÿ ãðàìàòà - ï³ñüìîâû ïîìí³ê Õ²²-Õ²V ñòñò., íàï³ñ íà áÿðîñöå.

Áîëàòà¢ñêàÿ äàìîâà 1348 ã. - Ïñêî¢ àòðûìà¢ ïî¢íóþ íåçàëåæíàñöü àä Íî¢ãàðàäà.

Âå÷àâû çâîí - ñ³ìâàë íåçàëåæíàñö³ Íà¢ãàðîäñêàé ³ Ïñêî¢ñêàé äçÿðæà¢.

"Âûâàä" - ïðûìóñîâàå ïåðàñÿëåííå áàãàòûõ æûõàðî¢ Íî¢ãàðàäà ³ Ïñêîâà ¢ ³íøûÿ ãàðàäû Ìàñêî¢ñêàé êðà³íû.

Ãàñïîäà - íàéâûøýéøàÿ ðàäà ïñêî¢ñê³õ áàÿð.

"Êàñö¸ð" - ìóðàâàíàÿ âåæà ïñêî¢ñê³õ óìàöàâàííÿ¢.

Êðîì - ïñêî¢ñê³ êðýìëü.

Íàñàä (ó÷àí) - âÿë³ê³ êàðàáåëü, íà ÿê³ì, àêðàìÿ òàâàðà¢, ïåðàâîç³ë³ âîéñê³.

"Ïåðñ³" - ìóðû ïñêî¢ñê³õ óìàöàâàííÿ¢.

Ïðûãàðàäû - óìàöàâàíûÿ ïóíêòû (ãàðàäû), ÿê³ÿ àõî¢âàë³ ìåæû ³ ïàäûõîäû äà Íî¢ãàðàäà.

Ïÿö³íà - àäì³í³ñòðàöûéíàÿ àäç³íêà ¢ Íà¢ãàðîäñêàé äçÿðæàâå.

Óëàäû÷êà - ïåðøàì³ðàðõ ïðàâàñëà¢íàé öàðêâû ¢ Íî¢ãàðàäçå ³ Ïñêîâå.

ÍÀÉÂÀÆÍÅÉØÛß ÏÀÄÇÅ²

1327 ã. - íàðîäíàå ïà¢ñòàííå ¢ Öâåðû ñóïðàöü òàòàðà¢.

1371 ã. - âàéíà Ìàñêî¢ñêàãà ³ Ðàçàíñêàãà êíÿñòâà¢.

Ïà÷àòàê XV ñò. - Öâåð âûïóñêàå ¢ëàñíûÿ ìàíåòû

1424 ã. - ÷àêàíêà ïñêî¢ñêàé ìàíåòû.

1456 ã. - ïåðàìîãà Ìàñêî¢ñêàãà êíÿñòâà íàä Íî¢ãàðàäàì.

1466-1472 ãã. - âàíäðî¢êà Àôàíàñ³ÿ Í³ê³ö³íà ¢ ²íäûþ.

1471 ã. - á³òâà íà ð. Øýëîí³.

1478 ã. - êàí÷àòêîâû çàõîï Ìàñêâîþ Íî¢ãàðàäà.

1479 ã. - çàõîï Ìàñêâîþ Âÿòê³ - íà¢ãàðîäñêàé êàëîí³³.

1485 ã. - äàëó÷ýííå Öâåðñêàãà êíÿñòâà äà Ìàñêî¢ñêàãà.

1510 ã. - êàí÷àòêîâàå äàëó÷ýííå Ïñêîâà äà Ìàñêî¢ñêàé äçÿðæàâû.

1521 ã. - êàí÷àòêîâàå äàëó÷ýííå Ðàçàíñêàãà êíÿñòâà äà Ìàñêî¢ñêàé äçÿðæàâû.

ÐÀÇÄÇÅË XXI.
ÄÀÖÊÀÅ ÊÀÐÀËÅ¡ÑÒÂÀ. ÊÀËÜÌÀÐÑÊÀß ÓÍ²ß. ØÂÅÖÛß, ÍÀÐÂÅÃ²ß I Ô²ÍËßÍÄÛß ¡ Õ²V-ÕV ñòñò.

1. *Äàí³ÿ.*
2. *Íàðâåã³ÿ.*
3. *Øâåöûÿ ³ Ô³íëÿíäûÿ.*

1. Äàí³ÿ

Ó ïà÷àòêó XIV ñò. êàðàë¸ì Äàí³³ äâà ðàçû áû¢ *Êðûñòàôåð II* (1319-1326 ³ 1330-1332 ãã.). Íîâû êàðîëü âûçâàë³¢ äàöê³õ ìàãíàòà¢ àä ïàäàòêà¢ ³ ìûòíûõ çáîðà¢, à òàêñàìà ïåðàäà¢ íåêàòîðûÿ ñâàå ïà¢íàìîöòâû *ðûãñðîäó* (ðàäçå ìàãíàòà¢) Äàí³³. Òûì íå ìåíø, ìàãíàòû ç ïåðàìåííûì ïîñïåõàì çìàãàë³ñÿ ñóïðàöü êàðàëÿ, ïðû ãýòûì àáîäâà áàê³ øóêàë³ ïàäòðûìê³ çà ìÿæîé, ó Íÿìå÷÷ûíå. Ó 1330 ã. êàðîëü, ÿê³ ¢ 1326 ã. ìóñ³¢ óöÿ÷û ç êðà³íû, ïðû äàïàìîçå Ëþáåêà âÿðíó¢ ñàáå ¢ëàäó, àëå ÿíà çðàá³ëàñÿ íàì³íàëüíàé, ó âûí³êó ÷àãî Äàí³ÿ ðàñïàëàñÿ íà àñîáíûÿ ìàãíàöê³ÿ ¢ëàäàíí³. ×àñòêà äàöêàé òýðûòîðû³ òðàï³ëà ïàä óëàäó Øâåöû³.

Ç 1340 ïà 1375 ãã. Äàí³ÿé ê³ðàâà¢ ñûí Êðûñòàôåðà *Âàëüäýìàð IV Àòýðäàã*. ¨í ïðàâîäç³¢ àêòû¢íóþ ïàë³òûêó ïà ¢ç'ÿäíàíí³ êðà³íû, ñêàíô³ñêàâà¢ ìíîã³ÿ ìàãíàöê³ÿ ìà¸íòê³, à ¢ 1360 ã. êàðäûíàëüíà çìÿí³¢ ñ³ñòýìó ê³ðàâàííÿ êðà³íû. Áûëà çðîáëåíà ðýôîðìà íàöûÿíàëüíàé ðàäû (ðûãñðîäó), êóäû ¢âàõîäç³ë³ àðõ³á³ñêóïû, á³ñêóïû ³ ôåîäàëû çàñíî¢íûõ çàìêà¢ Äàí³³. Ðûãñðîä ñòà¢ äàëîâûì ñóäîì ó äçÿðæàâå. Ïàñëÿ òàãî ÿê âîéñê³ Äàí³³ çàõàï³ë³ âîñòðà¢ Ãîòëàíä ç ãîðàäàì Â³ñáþ, ó 1361 ã. ïà÷àëàñÿ âàéíà ç Ãàíçàé, Øâåöûÿé ³ íåêàòîðûì³ íÿìåöê³ì³ çåìëÿì³ (1367-1370 ãã.). Ó âûí³êó ì³ðíàé äàìîâû 1370 ã. Ãàíçà, ÿêàÿ ïåðàìàãëà ¢ ãýòàé âàéíå, àòðûìàëà çíà÷íûÿ ïðûâ³ëå³ íà òýðûòîðû³ Äàí³³ ³ íàâàò ìàãëà ¢ïëûâàöü íà âûáàðû íîâàãà äàöêàãà êàðàëÿ.

Ó 1363 ã. Âàëüäýìàð IV âûäà¢ ñâàþ äà÷êó Ìàðãàðûòó çà øâåäñêàãà ïðûíöà *Õîêàíà*, ÿê³ ïàçíåé ñòà¢ êàðàë¸ì Íàðâåã³³. Ó âûí³êó ¢çí³êëà äàöêà-íàðâåæñêàÿ óí³ÿ, ÿêàÿ ³ñíàâàëà ç 1380 ïà 1814 ãîä. Ïàñëÿ ñìåðö³ Âàëüäýìàðà IV êàðîíó ìàãíàòû Äàí³³ ïåðàäàë³ ïÿö³ãàäîâàìó ñûíó Ìàðãàðûòû ³ Õîêàíà *Îëàôó*, ÿê³ ïàñëÿ ñìåðö³ áàöüê³ ç 1380 ã. ñòà¢ àäíà÷àñîâà êàðàë¸ì Íàðâåã³³ ³ ñïàä÷ûííûì êàíäûäàòàì øâåäñêàé êàðîíû. Ïðû ãýòûì ôàêòû÷íàÿ ¢ëàäà áûëà ¢ ðóêàõ ÿãî ìàö³, êàðàëåâû Ìàðãàðûòû.

Êàëüìàðñêàÿ óí³ÿ. Ó 1397 ã. ó ãîðàäçå *Êàëüìàð*, íà ïà¢äí¸âûì óñõîäçå Øâåöû³, àäáû¢ñÿ ñóìåñíû ñîéì ìàãíàòà¢ ³ äçÿðæà¢íûõ ðàä Äàí³³, Øâåöû³ ³ Íàðâåã³³, ÿê³ÿ 17 ÷ýðâåíÿ òàãî æ ãîäà àáðàë³ àäç³íàãà êàðàëÿ ³ ïàäï³ñàë³ ñóìåñíóþ óí³þ.

Ïàâîäëå ãýòàé äàìîâû ñûí êàðàëÿ ïàñëÿ ñìåðö³ áàöüê³ àá³ðàëàñÿ âà ¢ñ³õ òðîõ êðà³íàõ. Êàë³ ñûíà íå áûëî, ñòâàðàëàñÿ ñóïîëüíàÿ êàì³ñ³ÿ äëÿ âûáàðà¢ íîâàãà êàðàëÿ. Ïàä÷àñ âàéíû ¢ñå òðû äçÿðæàâû âàÿâàë³ ðàçàì ñóïðàöü âîðàãà. Ó ì³ðíûÿ ÷àñû êîæíàÿ êðà³íà æûëà ïàâîäëå ñâà³õ çàêîíà¢. Ñòâàðàëàñÿ àãóëüíàÿ ìàãíàöêàÿ ðàäà ¢ ñêëàäçå 112 ðûöàðà¢ ç òðîõ êðà³í. ²ñíàâàëà Êàëüìàðñêàÿ óí³ÿ äà XVI ñò. Ó 1523 ã. ç ÿå âûéøëà Øâåöûÿ; ó 1536 ã. Íàðâåã³ÿ ñòðàö³ëà ñòàòóñ êàðàëå¢ñòâà ³ ïåðàòâàðûëàñÿ ¢ äàöêóþ ïðàâ³íöûþ. Ôàêòû÷íûì ê³ðà¢í³êîì êðà³í, øòî ïàäï³ñàë³ óí³þ, äà ñâà¸é ñìåðö³ ¢ 1412 ã. çàñòàâàëàñÿ êàðàëåâà Ìàðãàðûòà Äàöêàÿ. Ïàñëÿ ñìåðö³ Ìàðãàðûòû àãóëüíûì êàðàë¸ì ñòà¢ *Ýðûê Ïàìÿðàíñê³* (äà 1439 ã.). ¨í âàÿâà¢ ç Ãàíçàé ³ Ãàëüøòûí³ÿé (Ãîëüøòàéíàì) ³ ³ìêíó¢ñÿ ïàñòàâ³öü ãàí÷àí íà àäëî¢íûÿ ïàñàäû ¢ Íàðâåã³³ ³ Øâåöû³. Ó 1434 ã. áëàêàäà Ãàíçàé ïàðòî¢ Øâåöû³ ñïûí³ëà ³ìïàðò ç êðà³íû ìåäç³ ³ æàëåçà ³ âûêë³êàëà ïà¢ñòàííå øâåäñê³õ ãàðíÿêî¢, ÿê³õ ïàäòðûìàë³ ñÿëÿíå, öàðêâà ³ ìàãíàòû. Ó âûí³êó ïà¢ñòàííÿ, ÿêîå àòðûìàëà ïàäòðûìêó, íàäçâû÷àéíûÿ ïàäàòê³ áûë³ ïàí³æàíû íà 30 %. Íàñòóïíûì àãóëüíûì êàðàë¸ì ïàâîäëå êàëüìàðñêàé óí³³ áû¢ *Êðûñòàôåð ²²² Áàâàðñê³* (1439-1448). Ïàñëÿ ÿãî ñìåðö³ àáðàöü àãóëüíàãà êàðàëÿ òðîõ êðà³í ³õ ìàãíàòàì íå ¢äàëîñÿ, øòî ïðûâÿëî äà äàöêà-øâåäñêàé âàéíû. Ó 1471 ã. øâåäû ïåðàìàãë³ äàò÷àí ³ âÿðíóë³ ñàáå áûëóþ íåçàëåæíàñöü, àëå íàäàëåé ôàðìàëüíà ÿø÷ý ïðûçíàâàë³ ¢ëàäó äàöêà-íàðâåæñêàãà êàðàëÿ.

Çíî¢ àãóëüíû êàðîëü ó ïàäï³ñàíòà¢ Êàëüìàðñêàé óí³³ ç'ÿâ³¢ñÿ òîëüê³ ¢ 1497 ã. ²ì ñòà¢ *Õàíñ*, ÿê³ ¢æî áû¢ äàöêà-íàðâåæñê³ì êàðàë¸ì ç 1483 ã.

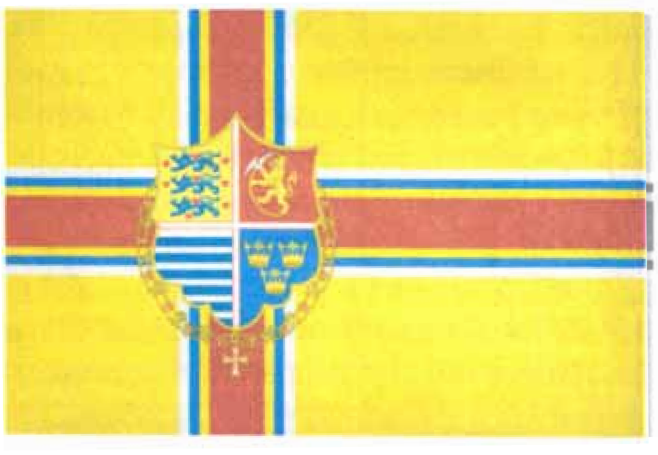

Ã³ñòàðû÷íû ñöÿã Êàëüìàðñêàé óí³³

2. Íàðâåã³ÿ

Ó ïà÷àòêó XIV ñò., êàë³ êðà³íàé ê³ðàâà¢ êàðîëü *Õîêàí V* (1299- 1319), Íàðâåã³ÿ áûëà ìîöíàé ³ çàìîæíàé êðà³íàé. Êàðîëü óìàöàâà¢ ñâàþ ¢ëàäó, àáìåæàâà¢ ïðàâû ìàãíàòà¢ ³ ¢ 1308 ã. ñêàñàâà¢ áàðîíñê³ òûòóë. ¨í çáóäàâà¢ íåêàëüê³ íîâûõ çàìêà¢ ³ ïàäòðûìë³âà¢ ñòàñóíê³ ç Ãàíçàé, àñàáë³âà ¢ äà÷ûíåíí³ äà Àíãë³³. Àäíàê ñûíà ¢ êàðàëÿ íå áûëî, ³ ¸í ïàê³íó¢ êàðîíó Íàðâåã³³ ñûíó ñâà¸é äà÷ê³ øâåäñêàãà ïðûíöà *Ìàãíóñ*. Òàê³ì ÷ûíàì, Ìàãíóñ ñòà¢ àäíà÷àñîâà êàðàë¸ì ³ Íàðâåã³³, ³ Øâåöû³, øòî ìîæà ñâåä÷ûöü ïðà ³ñíàâàííå íåôàðìàëüíàé óí³³ äçâþõ êðà³í. Ìàãíóñ, ó ïåðøóþ ÷àðãó, çàéìà¢ñÿ øâåäñê³ì³ ñïðàâàì³ ³ ¢ 1355 ã. ïåðàäà¢ êàðîíó Íàðâåã³³ ñâàéìó ñûíó *Õîêàíó VI* (1355-1380). Ó ÷àñû ÿãî ¢ëàäàðàííÿ ¢ Íàðâåã³þ ïðûéøëà ýï³äýì³ÿ ÷óìû, àä ÿêîé ïàìåðëà øìàò ëþäçåé, ó òûì ë³êó ³ àìàëü óñå ìàãíàòû êðà³íû. Ó âûí³êó ³õ ìåñöû çàíÿë³ ìàãíàòû ç Äàí³³ ³ Øâåöû³.

(Ïðàöÿã ó íàñòóïíûì íóìàðû.)

Ëåàí³ä Ëà¢ðýø

Ãðàìàäñê³ äçåÿ÷ ³ íàâóêîâåö ²âàí Äðîçä

²âàí Ì³õàéëàâ³÷ Äðîçä íàðàäç³¢ñÿ ¢ 1895 ã. ó ñÿëÿíñêàé ñÿì'³ ¢ â¸ñöû Ïðýö³ìà Àðëÿíñêàé âîëàñö³ Ë³äñêàãà ïàâåòà. Ç ïåðàï³ñó ãðýêà-êàòàë³êî¢ Àðëÿíñêàé öàðêâû, âÿäîìà, øòî ¢ 1829 ã. ó â¸ñöû Ïðýö³ìà æûâå òðû ñÿì'³ Äðàçäî¢.

Âåðàãîäíà, ÿê âÿë³êàÿ êîëüêàñöü áåëàðóñê³õ äçåÿ÷î¢, ²âàí Äðîçä çàêîí÷û¢ íàñòà¢í³öêóþ ñåì³íàðûþ. Äàêëàäíà âÿäîìà, øòî ¢ ÷àñû Ïåðøàé ñóñâåòíàé âàéíû ñëóæû¢ àô³öýðàì.

Ó 1920 ã. Áåëàðóñê³ íàöûÿíàëüíû êàì³òýò ¢ Â³ëüí³ íàê³ðàâࢠ²âàíà Äðàçäà äëÿ àðãàí³çàöû³ áåëàðóñê³õ øêîë ó ðîäíóþ Îðëþ. Ïðà âûí³ê³ ÿãî ïðàöû êàæà òîå, øòî ¢ êàíöû 1920 - ïà÷àòêó 1921 ã. áåëàðóñê³ÿ øêîëû ïðàöàâàë³ ¢ íàñòóïíûõ â¸ñêàõ Àðëÿíñêàé ãì³íû - Ìàñêàëÿõ, Çà÷ýï³÷àõ, Äçÿì'ÿíà¢öàõ, Îðë³ ³ Ë³ï³÷íå.

Ó 1921 ã. ïîëüñê³ÿ ¢ëàäû ïà÷àë³ ë³êâ³äî¢âàöü áåëàðóñê³ÿ øêîëû íà Ë³ä÷ûíå. Ó êðàñàâ³êó ãýòàãà ãîäà ³íñïåêòàð àäóêàöû³ Ë³äñêàãà ïàâåòà Âóñ, äàâ¸¢ áåëàðóñê³ì íàñòà¢í³êàì, øòî áåëàðóñê³õ øêîë ó áóäó÷ûì 1922 ã. íå áóäçå, *"¢ñå çà÷ûí³öü, à íàñòà¢í³ö ³ íàñòà¢í³êࢠ¸í öåðï³öü òîëüê³ ÷àñîâà, äóìàþ÷û, øòî ç ³õ âûéäóöü äîáðûÿ íàñòà¢í³ê³ ïîëüñê³õ øêîë, à íå áåëàðóñê³õ"*. Ñïðàâû ³íñïåêòàðà Âóñà íå ðàçûõîäç³ëàñÿ ç ÿãîíûì³ ñëîâàì³. Óâîñåíü 1921 ã. áûë³ çà÷ûíåíû áåëàðóñê³ÿ øêîëû ¢ â¸ñöû Ñàðîê³ Àðëÿíñêàé âîëàñö³ *"äçå æ ûâóöü âûêëþ÷íà áåëàðóñû, à çàìåñò ÿå ë³äñê³ øêîëüíû ³íñïåêòàð ï. Âóñ ñòàðàåööà àä÷ûí³öü ïîëüñêóþ"*, ç ãýòàé ³íôàðìàöû³ áà÷íà, øòî Äðîçä ïàñïå¢ àäêðûöü áåëàðóñêóþ øêîëó ³ ¢ Ñàðîêàõ.

²âàí Äðîçä ìå¢ âÿë³ê³ à¢òàðûòýò ñÿðîä ñâà³õ çåìëÿêî¢. Áåëàðóñêàÿ ïðýñà ïàâåäàìëÿëà, øòî ¢âîñåíü 1921 ã. âàëàñíàÿ ðàäà Àðëÿíñêàé ãì³íû Ë³äñêàãà ïàâåòà âûáðàëà âîéòàì ãýòàé *"âîëàñö³ ñâàÿãî ìàëà ñâåëÿí³íà-áåëàðóñà ç â¸ñê³ Ïðýö³ìà, íàñòà¢í³êà ßíêó Äðàçäà, àëå ñòàðàñòà ïàâåòà íå çàöâåðäç³¢ ÿãî íà ïàñàäçå"*.

Òðýáà ñêàçàöü, øòî ¢ òûÿ ÷àñû áåëàðóñê³ÿ ïàðòûçàíû âÿë³ ñàïðà¢äíóþ âàéíó ñóïðàöü ïîëüñê³õ óëàäà¢, âÿñíîé 1922 ã. ïàðòûçàíû ïåðàéøë³ äà àêòû¢íûõ áàÿâûõ äçåÿííÿ¢. ßê çà¢æäû äà âàåííàãà ñòàíó öÿðïåëà ì³ðíàå íàñåëüí³öòâà: *"Çâÿðòàåì óâàãó ïàñëî¢ äýìàêðàòû÷íûõ ïàðòûé ó ïîëüñê³ì Ñåéìå. Ç â. Âîëÿ Àðëÿíñêàÿ ... âîëàñö³ ïàëÿêàì³ çàáðàíû ãð. Ì³êàëàé Ïàâà÷êà, ÿêîãà õàöåë³ çàñòðýë³öü òîëüê³ çà òîå, øòî ¸í êàçà¢, øòî áåç âàëàñíûõ ïðûêàçࢠæà¢íåðû íÿ ìàþöü ïðàâà áðàöü ïàäâîäû àäç³íî÷íûì³ àñîáàì³. Êàë³ ãð. Ïàâà÷êà ¢êàçà¢, øòî ¢ äýìàêðàòû÷íàé äçÿðæàâå òàê íÿáûâàå, ÿê ÿíû ðîáÿöü, òî ÿãî çàáðàë³ ÿê êîíòððýâàëþöûÿíåðà ³ àäàñëàë³ ÷àìóòà íÿ ¢ Ë³äó, à ¢ Ñëîí³ì, à ç Ñëîí³ìà ïàøëþöü ó Âàðøàâó ö³ Êðàêà¢. Äçåëÿ òàãî, êàá óçÿöü íà ïàðóê³, ïàòðàáóå ïîëüñêàÿ ¢ëàäà çàëîãó 60 000 ìàðàê"*.

ßêðàç ó 1922 ã. ²âàí Äðîçä áû¢ àáâ³íà÷àíû ¢ ïàäàáóõòòðîâàíí³ ñÿëÿí ³ àðûøòàâàíû, àëå íàñòà¢í³ê àêàçà¢ñÿ ñàïðà¢äíûì çóõàì ³¢ö¸ê ç Àðëÿíñêàãà ïàë³öýéñêàãà ïàñòàðóíêà ¢ Ë³òâó. Ïðàâàñëà¢íû ñâÿòàð Àðëÿíñêàé öàðêâû à. Âàñ³ëü Õàðëàìï êàçà¢, øòî ²âàí Äðîçä ìå¢ êàíòàêòû ç áåëàðóñê³ì óðàäàì Âàöëàâà Ëàñòî¢ñêàãà ¢ Êî¢í³. Ç Êî¢í³ íàñòà¢í³ê ïåðàáðà¢ñÿ ¢ Ìåíñê ³ íàï³ñࢠñâàéìó ñÿáðó, ôåëü÷àðó ¢ Îðë³ Àëÿêñàíäðó Áó÷ó, øòî ¢ Ìåíñêó ¸í *"âó÷ûööà ¢ ³íñòûòóöå"*.

Ó ÁÑÑÐ àòðûìࢠâûøýéøóþ àäóêàöûþ. Ó 1930 ã. óñòóï³¢ ó ÂÊÏ(á). Áû¢ æàíàòû. Àðûøòàâàíû 04.11.1935 ã. ó Ãîðêàõ. Ïàä÷àñ àðûøòó ïðàöàâࢠäàöýíòàì êàôåäðû ïàë³òýêàíîì³³ Ãîðàöêàãà ñåëüñêàãàñïàäàð÷àãà ³íñòûòóòà. 27.03.1936 ã àñóäæàíû àñîáàé íàðàäàé ïðû ÍÊÂÄ çà *"àíòûñàâåöêóþ àã³òàöûþ ³ øï³ÿíàæ"* äà 3 ãàäî¢ ññûëê³ ¢ Êàçàõñòàí. Ó êàíöû 1930-õ ã ïðûãàâîðàíû äà 10 ãàäî¢ ïàïðà¢÷à-ïðàöî¢íûõ ðàáîò. Ýòàïàâàíû ¢ Âîëæñê³ êàíöëàãåð ßðàñëà¢ñêàé âîáëàñö³. Äàëåéøû ë¸ñ íåâÿäîìû.

Ðýàá³ë³òàâàíû ïðýç³äûóìàì Ìàã³ë¸¢ñêàãà àáëàñíîãà ñóäà 02.02.1957 ã. Àñíàâîâàÿ ñïðàâà Ä. ¹ 2411-ñí çàõî¢âàåööà ¢ àðõ³âå ÓÊÄÁ Ìàã³ë¸¢ñêàé âîáëàñö³.

Äýìàíñòðóåì íàöûÿíàëüíûÿ çäààáûòê³ íà ñóñâåòíûì óçðî¢í³

Íàéâûøýéøûì âûí³êàì ãýòàãà þá³ëåéíàãà ãîäà ñòàëà áàãàòà ³ëþñòðàâàíàå âûäàííå "Ñóñâåòíàÿ ñïàä÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû", ÿêîå âûéøëà ¢ ñåðû³ "Ýíöûêëàïåäûÿ ðàðûòýòà¢" íà òðîõ ìîâàõ - áåëàðóñêàé, ðóñêàé ³ àíãë³éñêàé. Êí³ãà áûëà âûïóø÷àíà ïà çàêàçó Ì³í³ñòýðñòâà ³íôàðìàöû³ Ðýñïóáë³ê³ Áåëàðóñü âûäàâåöòâàì "Áåëàðóñêàÿ Ýíöûêëàïåäûÿ ³ìÿ Ïåòðóñÿ Áðî¢ê³" íàêëàäàì 1100 àñîáí³êࢠ³ ïðýçåíòàâàëàñÿ ¢ Íàöûÿíàëüíûì ìàñòàöê³ì ìóçå³ 3 æí³¢íÿ 2017 ãîäà.

Óïåðøûíþ ¢ àäíîé êí³çå ç ³ëþñòðàöûÿì³ ïðàäñòà¢ëåíû ¢ñå 25 êí³ã áåëàðóñêàãà ïåðøàäðóêàðà! Ó ñó÷àñíûì âûäàíí³ íàãëÿäíà ïàêàçàíà ¢ñÿ êí³æíàÿ ñïàä÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû, ÿêàÿ ñ¸ííÿ ç'ÿ¢ëÿåööà íàöûÿíàëüíûì çäààáûòêàì ³ çàõî¢âàåööà ¢ êí³æíûõ ³ ìóçåéíûõ çáîðàõ Áåëàðóñ³, Ðàñ³³, Óêðà³íû, Ãåðìàí³³, Äàí³³, Ïîëüø÷û, Ë³òâû, Âÿë³êàáðûòàí³³, Ñëàâåí³³, ×ýõ³³, ÇØÀ. Êí³ãà àòðûìàëà Ãðàí-Ïðû Ì³æíàðîäíàãà êîíêóðñó êðà³í-óäçåëüí³ö ÑÍÄ "Ìàñòàöòâà êí³ã³ - 2017" ³ Ãðàí-Ïðû Å¢ðàç³éñêàé ì³æíàðîäíàé êí³æíàé âûñòàâû "Eurasian Book Fair - 2017". Ïðà ôóíäàìåíòàëüíû òîì ìû ïàãàâàðûë³ ç à¢òàðàì íàâóêîâàãà òýêñòà ³ ¢êëàäàëüí³êàì êí³ã³, êàíäûäàòàì êóëüòóðàëîã³³ ñïàäàðîì Àëåñåì Ñóøàì.

- Ç'ÿ¢ëåííå òàêîãà ìàøòàáíàãà âûäàííÿ ñâåä÷ûöü ïðà ãëûáîê³ÿ çìåíû ¢ ñâåòàïîãëÿäçå ³ ¢ äçÿðæà¢íàé ïàë³òûöû. Ïàñëÿ äçåñÿö³ãîääçÿ¢ àòý³çìó äóõî¢íàÿ ñïàä÷ûíà àñâåòí³êà ñòàíîâ³ööà öàëêàì äàñòóïíàé íàðîäó çàìåñò "Êàï³òàëà" Ê. Ìàðêñà ³ 40 òàìî¢ Ëåí³íà. Ö³ íå òàê?

- Áåëàðóñû çâÿðòàþööà ¢ ñâà³õ ïîãëÿäàõ ³ äà ì³íóëàãà, ³ äà áóäó÷ûí³. Âàæíà, øòî ìåíàâ³òà Áåëàðóñü ñ¸ííÿ äëÿ íàñ ïàç³öûÿíóåööà êðîïêàé àäë³êó. Ìû ¢ñïðûìàåì ñÿáå íå ÿê ïåðûôåðûþ ³ ñôåðó ¢ïëûâó ³íøûõ âÿë³ê³õ êóëüòóð ³ öûâ³ë³çàöûé, à ÿê ñàìàäàñòàòêîâóþ äçÿðæàâó, ÿêàÿ ìàå ñâàå êààðäûíàòû, ñâà³õ äçåÿ÷à¢, ÷ûå ³ì¸íû ìîãóöü óïðûãîæâàöü ãóñòî¢íûÿ ìàñòàöê³ÿ òâîðû, ïàäðó÷í³ê³ äëÿ äçåòàê ³ ìàíàãðàô³³ äëÿ äàðîñëûõ. Ìû ìàåì ñâàþ íàöûÿíàëüíóþ ñ³ñòýìó àäë³êó ³ ¢ñâåäàìëÿåì ñâàþ çàïàòðàáàâàíàñöü äëÿ äýìàíñòðàöû³ íàöûÿíàëüíûõ íàáûòêࢠíà ñóñâåòíûì óçðî¢í³. Ïàäðûõòî¢êà ôàêñ³ì³ëüíàãà âûäàííÿ ³ âûïóñê êí³ã³ "Ñóñâåòíàÿ ñïàä÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû" - àäç³í ç êðîêà¢, ÿê³ ïàêàçâàå íàéáàãàöåéøûÿ äàñÿãíåíí³ íàøàé êóëüòóðû.

- Òàêîìó âûäàííþ, íàïý¢íà, ïàïÿðýäí³÷àëà âÿë³êàÿ íàâóêîâàÿ ³ áàãàòàñëî¢íàÿ ïàäðûõòî¢êà?

- Áåçóìî¢íà. Ó ñïðàâå ñêàðûíàçíà¢ñòâà øìàò çðîáëåíà áåëàðóñê³ì³ ³ çàìåæíûì³ äàñëåä÷ûêàì³. Áåëàðóñê³ÿ íàâóêî¢öû ãýòàé òýìàé çàéìàþööà ø÷ûëüíà íà ïðàöÿãó àïîøí³õ ñòà ãàäî¢. Ñòàãîääçÿì³ íàïðàöî¢âàëàñÿ ñêàðûíàçíà¢÷àÿ íàâóêîâàÿ òðàäûöûÿ, äçÿêóþ÷û ïðàöàì ÷ýøñê³õ, ðàñ³éñê³õ, íÿìåöê³õ ³ ³íøûõ à¢òàðà¢. Áûë³ ñòâîðàíû ôóíäàìåíòàëüíûÿ ïðàöû, ïðûñâå÷àíûÿ æûööÿï³ñó Ñêàðûíû, ÿãî òâîð÷àé ïëàäàâ³òàé äçåéíàñö³ ³ ñïàä÷ûíå. Ñ¸ííÿ ÿ ³ ³íøûÿ äàñëåä÷ûê³ ïðàöóåì ç ãðóíòî¢íûì³ äàñÿãíåííÿì³ ì³íóëûõ ïàêàëåííÿ¢. Òîé ïëàñò, ÿê³ ìû íàçûâàåì ïà÷àòêàì áåëàðóñêàãà êí³ãàäðóêàâàííÿ, äîáðà âûâó÷àíû. Òûì íå ìåíüø, ç'ÿ¢ëÿþööà íîâûÿ çíàõîäê³, âåðñ³³ ³ ³íòýðïðýòàöû³, âåðñ³³ ³ ã³ïîòýçû, ÿê³ÿ òðîøê³ ³íà÷àé àäêðûâàþöü äëÿ íàñ àñîáó ïåðøàäðóêàðà.

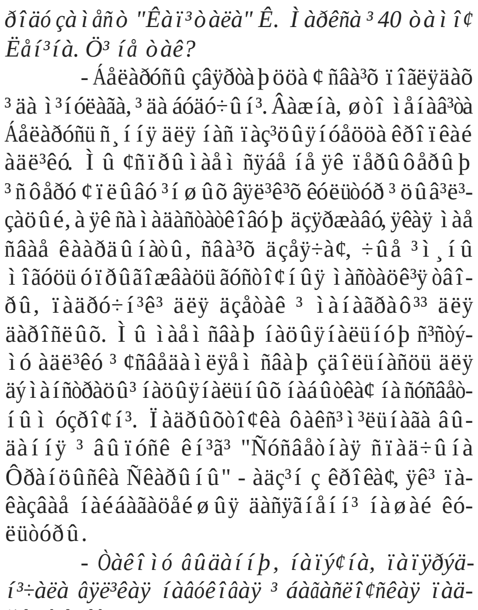

- Âàì óäàëîñÿ ñàáðàöü ó àäíîé êí³çå ¢ñå 25 êí³ã Ñêàðûíû, àï³ñàöü ³õ çìåñò ³ âûãëÿä, äàöü çâåñòê³ ïðà ìåñöàçíàõîäæàííå êí³ã, ã³ñòîðû³ çíàõîäàê.

- Âûïóñêàþ÷û ôàêñ³ì³ëüíàå ¢çíà¢ëåííå, ïà÷ûíàþ÷û ç 2013 ãîäà, ìû ³ìêíóë³ñÿ âûïóñö³öü ÿêàñíóþ êîï³þ êîæíàãà âûäàííÿ ïààñîáêó: Êí³ã³ "Áûööÿ", êí³ã³ "Âûõàä", êí³ã³ "Ëÿâ³ò", ³ íà ïðûêëàäçå ëåïø çàõàâàíàãà àñîáí³êà ç Ðàñ³³ ö³ ç Ãåðìàí³³ ÿêàñíà ïðàäýìàíñòðàâàöü çíåøí³ âûãëÿä êí³ã. Ìû ïðàãëÿäàë³ ³ øóêàë³ íàéáîëüø çàõàâàíûÿ àñîáí³ê³. Ó íîâûì àëüáîìíûì âûäàíí³ "Ñóñâåòíàÿ ñïàä÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû" ìû ñïðàáàâàë³ âûðàøûöü ³íøóþ çàäà÷ó. Âûäàíí³ äðóêàðà çàõàâàë³ñÿ ïà ¢ñ³ì ñâåöå ³ ¢ ðîçíûì ñòàíå. [illegible]

Ìåíàâ³òà íà ïðàöÿãó ïÿö³ ãàäî¢ ìû øóêàë³ ãýòûÿ âûäàíí³, çàéìàë³ñÿ àäë³÷áî¢êàþ ïàä÷àñ äàìûñëîâûõ êàìàíäç³ðîâàê, ÷àñàì íàì ðàá³ë³ ñêàíû êðà³íû-çàõàâàëüí³ê³, ñïåöûÿë³ñòû ïðàöàâàë³ ¢ ³íøûõ ãàðàäàõ, àäë³÷âàë³ ðîçíûÿ àðãàí³çàöû³, ³ öÿïåð ìîæíà ïàáà÷ûöü óñå êí³ã³.

Íàöûÿíàëüíàÿ á³áë³ÿòýêà ðýàë³çàâàëà øýðàã ÿðê³õ âûäàâåöê³õ ïðàåêòࢠç 2006 ïà 2012 ãîä ïà ¢çíà¢ëåííþ ôàêñ³ì³ëüíàé ñïàä÷ûíû òàê³õ âûäàííÿ¢, ÿê "Ñëóöêàå Åâàíãåëëå", "Ïîëàöêàå Åâàíãåëëå", "Áàðêàëàáà¢ñê³ ëåòàï³ñ", "Áóêâàð" 1767 ãîäà, "Ïîñòàõ ê³ðàâàííÿ" Ñ³ìÿîíà Ïîëàöêàãà, "Òóðà¢ñêàÿ Åâàíãåëëå" ³ êí³ã³ ÕÕ ñòàãîäçÿ: òâîðû ß. Êîëàñà, ß. Êóïàëû, Â. Ëàñòî¢ñêàãà.

Íàøà ¢ñòàíîâà ³øëà äî¢ã³ì øëÿõàì äà þá³ëåþ áåëàðóñêàãà êí³ãàäðóêàâàííÿ. Íàáðà¢øûñÿ ïý¢íàãà äîñâåäó ìû ïàäñòóï³ë³ äà ³äý³ ïåðøàãà ïî¢íàãà ¢çíà¢ëåííÿ ñïàä÷ûíû Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû. Ó ³äý³ äàûãðàë³ ðîëþ ìíîã³ÿ ëþäç³, áûëî ñêëàäàäçåíàå íàâóêîâàå ³ àðãàí³çàöûéíàå çàáåñïÿ÷ýííå, ³äýþ ïàäòðûìàëà ê³ðà¢í³öòâà Ì³í³ñòýðñòâà êóëüòóðû ³ Íàöûÿíàëüíàé á³áë³ÿòýê³. Àäïà÷àòêó áû¢ ñòâîðàíû ðýäàêöûéíû ñàâåò.

Ïàäòðûìêà áûëà íà ñàìûì âûñîê³ì äçÿðæà¢íûì óçðî¢í³. Ì³í³ñòýðñòâà çàìåæíûõ ñïðࢠäàïàìàãëî ¢ àðãàí³çàöû³ ïðýçåíòàöûéíûõ ìåðàïðûåìñòâࢠó êðà³íàõ Å¢ðîïû ³ ñâåòó. Âåëüì³ ïðûåìíà, øòî çëàäæàíàÿ ïðàöà äàëà âûí³ê. Ó íàñ áûëà ñâàÿ êàìàíäà, ÿêàÿ ïðàöàâàëà íàä ôàêñ³ì³ëüíûì óçíà¢ëåííåì. ß áû¢ íàâóêîâûì ðýäàêòàðàì. Íàâóêîâûÿ òýêñòû äà êîæíàãà òîìà ðûõòàâàë³ñÿ ñóïîëüíà ç Ãàë³íàé Óëàäç³ì³ðà¢íàé Ê³ðýåâàé, çàãàä÷ûöàé íàâóêîâà-äàñëåä÷àãà àääçåëà êí³ãàçíà¢ñòâà, ñïåöûÿë³ñòû ðûõòàâàë³ ïåðàêëàäû íà àíãë³éñêóþ ìîâó. Óñ³ì ïðàöýñàì ê³ðàâࢠäûðýêòàð, äîêòàð ïåäàãàã³÷íûõ íàâóê Ðàìàí Ñöÿïàíàâ³÷ Ìîòóëüñê³.

- ßê³ÿ òðàäûöû³ âåðû ³ ëþáîâ³ äà áåëàðóñêàãà ñëîâà çàõî¢âàþööà ¢ Âàøàé ñÿì'³?

- Ìàå áàöüê³ áûë³ àêòû¢íûì³ âåðí³êàì³ [illegible]

Äëÿ íàøàé ñÿì'³ òðàäûöû³ ñëîâà, òðàäûöû³ êí³ã ìíîãàå çíà÷àöü. Ìàÿ æîíêà Êñåí³ÿ òàêñàìà á³áë³ÿòýêàð, ìû ç ¸é ñóïîëüíà ïðàöàâàë³ ¢ Íàöûÿíàëüíàé á³áë³ÿòýöû Áåëàðóñ³ [illegible]

- Ó Íàöûÿíàëüíàé á³áë³ÿòýöû ÿø÷ý øìàò ïëàíࢠíà áóäó÷ûíþ?

- Ìû çàéìàåìñÿ ðýàë³çàöûÿé ìàøòàáíàãà ïðàåêòó - Ì³æíàðîäíàé âûñòàâå "Ôðàíöûñê Ñêàðûíà ³ ÿãî ýïîõà". Ãýòà âÿë³ê³ ïðàåêò, ÿê³ áóäçå ¢âåñü ÷àñ ðàçâ³âàööà ³ ìàäûô³êàâàööà: áóäóöü ïðàõîäç³öü ÷àñîâûÿ âûñòàâû, ê³íàïàêàçû, äç³öÿ÷ûÿ çàíÿòê³, àäìûñëîâûÿ àäóêàöûéíûÿ ïðàåêòû.

Àä à¢òàðà: Ïàäðûõòî¢êàé êí³ã³ "Ñóñâåòíàÿ ñïàä÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû" [illegible] Íàöûÿíàëüíàÿ á³áë³ÿòýêà.

Ãóòàðûëà Ýëà Äçâ³íñêàÿ,
ôîòà à¢òàðà.

Íà çäûìêó: 1. Ãåîðã³é ßêà¢ëåâ³÷ Ãàëåí÷àíêà ³ Àëÿêñàíäð Ñóøà; 2. Êí³ãà "Ñóñâåòíàÿ ñïàä÷ûíà Ôðàíöûñêà Ñêàðûíû".

(Ïðàöÿã òýìû íà ñò. 8.)

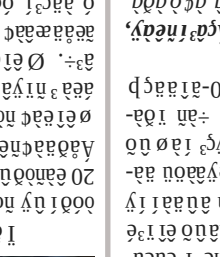

Ðîñ´óðêà´ëàøèõ ñòóäåíòîâ

Ïâñ´ÿ´íèãî ´ÿàíàþòñ´íûìè

(Ïðîäîëæ. ïðèñò. 7.)

- Éíãî ìåñòî ïîñåùåíèÿ ïîíðàâèëîñü, íî, íåêîòîðûì ïîñåòèòåëÿì, ïðèøëîñü ïðèâûêíóòü ê ïîñòîÿííîìó øóìó è ñóåòå... Âïå÷àòëåíèÿ îò ëåêöèé ïîëó÷èëè ìîè ñòóäåíòû ðàçíûå. Êòî-òî ñ óäèâëåíèåì, êòî-òî ñ ñîìíåíèåì, íî âñå îíè ñ èíòåðåñîì ñëóøàëè ìåíÿ è çàäàâàëè âîïðîñû. Ïîñëå ïåðâîãî çàíÿòèÿ ìíå ïîêàçàëîñü, ÷òî ýòî íåñëîæíî. Íî ïîòîì ïîíÿëà, ÷òî ñòóäåíòû ïðîñòî ïîñòåïåííî ïðèâûêëè ê ìîåìó ñïîêîéíîìó ãîëîñó è ìåäëåííîé ðå÷è, è ñòàëè ìåíüøå ñòåñíÿòüñÿ.

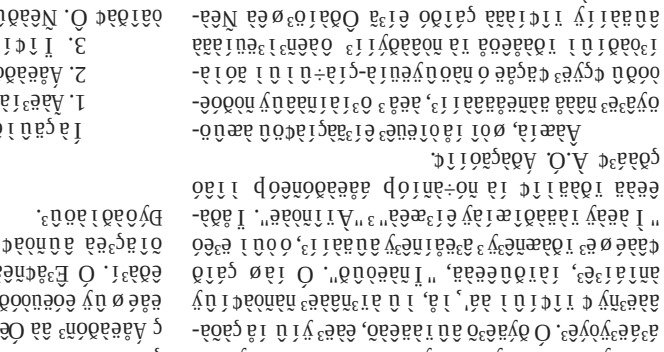

Ïîñòåïåííî ÿ íà÷àëà ïîíèìàòü, êàê ðàáîòàòü ñ ðàçíûìè ëþäüìè, êàê ïîäîáðàòü ê êàæäîìó èíäèâèäóàëüíûé ïîäõîä. Íåêîòîðûì ñòóäåíòàì íóæíî ïîìîãàòü ñ ãðàììàòèêîé, äðóãèì íóæíî ïîìîãàòü ñ ïðîèçíîøåíèåì, òðåòüèì íóæíî ïîìîãàòü ñ ïîíèìàíèåì íà ñëóõ. Ïîñòåïåííî ÿ íàøëà ñâîé ñòèëü ïðåïîäàâàíèÿ, êîòîðûé ïîäõîäèò ìíå è ìîèì ñòóäåíòàì. Ñåé÷àñ ÿ ïðåïîäàþ ïî ñâîåìó ìåòîäó è ìíå íðàâèòñÿ ýòî äåëàòü.

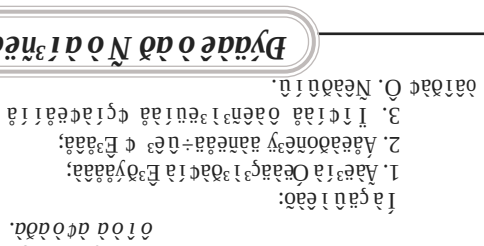

Ïîñëå îêîí÷àíèÿ ñòàæèðîâêè ÿ ïîëó÷èëà ïðåäëîæåíèå îò ðóêîâîäñòâà øêîëû ïîïðîáîâàòü ñâîè ñèëû â ïðåïîäàâàòåëüñêîé äåÿòåëüíîñòè. Ïîñëå íåñêîëüêèõ ìåñÿöåâ ðàáîòû ÿ ïîíÿëà, ÷òî ýòî ìîå ïðèçâàíèå. Ñåé÷àñ ÿ ñ óäîâîëüñòâèåì ïðåïîäàþ ðóññêèé ÿçûê è ëèòåðàòóðó â øêîëå, ãäå ñàìà êîãäà-òî çàêîí÷èëà ýòó øêîëó. Ñòóäåíòû ìåíÿ ëþáÿò, à ÿ ëþáëþ èõ. Ïîýòîìó ÿ ñ÷èòàþ ñâîþ ðàáîòó ñ÷àñòëèâîé.

Ï ðàçäíèêè ïîìîãàþò íàì ïîíÿòü, êòî ìû òàêèå íà ñàìîì äåëå. Ïîýòîìó ìû ñòàðàåìñÿ ïîñåùàòü êàê ìîæíî áîëüøå ïðàçäíèêîâ, ÷òîáû ïîçíàêîìèòüñÿ ñ íèìè ïîáëèæå. Ïîñëå ïðàçäíèêîâ ìû ïèøåì ñî÷èíåíèÿ, ðèñóåì êàðòèíêè, ïîñâÿùåííûå ýòèì ñîáûòèÿì, è ïîòîì ïîêàçûâàåì èõ íà âûñòàâêå. Ïîñëå ïðàçäíèêîâ ìû ïèøåì ñî÷èíåíèÿ, ðèñóåì êàðòèíêè, ïîñâÿùåííûå ýòèì ñîáûòèÿì, è ïîòîì ïîêàçûâàåì èõ íà âûñòàâêå.

Ïîñëå ïðàçäíèêîâ ìû ïèøåì ñî÷èíåíèÿ, ðèñóåì êàðòèíêè, ïîñâÿùåííûå ýòèì ñîáûòèÿì, è ïîòîì ïîêàçûâàåì èõ íà âûñòàâêå.

II Ôàêóëüòåò ïîëèòè÷åñêèõ íàóê "Âîñòîê è Çàïàä" ñâÿçàí ñ ìíîãèìè ïîëèòè÷åñêèìè è íåïîëèòè÷åñêèìè îðãàíèçàöèÿìè. Âñå ýòè îðãàíèçàöèè ïðîâîäÿò ìíîãî ìåðîïðèÿòèé, ïîñâÿùåííûõ ðàçëè÷íûì àñïåêòàì ïîëèòè÷åñêîé æèçíè. Ïîýòîìó ìû ïîñòîÿííî ïîëó÷àåì ïðèãëàøåíèÿ íà ðàçëè÷íûå ìåðîïðèÿòèÿ. Ïîñëå ïîñëåäíåãî ìû ïèøåì ñî÷èíåíèÿ, ðèñóåì êàðòèíêè, ïîñâÿùåííûå ýòîìó ñîáûòèþ, è ïîòîì ïîêàçûâàåì èõ íà âûñòàâêå.

Ï ðàçäíèêè ïîìîãàþò íàì ïîíÿòü, êòî ìû òàêèå íà ñàìîì äåëå. Ïîýòîìó ìû ñòàðàåìñÿ ïîñåùàòü êàê ìîæíî áîëüøå ïðàçäíèêîâ, ÷òîáû ïîçíàêîìèòüñÿ ñ íèìè ïîáëèæå. Ïîñëå ïðàçäíèêîâ ìû ïèøåì ñî÷èíåíèÿ, ðèñóåì êàðòèíêè, ïîñâÿùåííûå ýòèì ñîáûòèÿì